

EERSTE
BESTUURSRAPPORTAGE
2023

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	5
1. Bestuurlijke hoofdlijnen - Voortgang speerpunten	6
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	6
Programma 2 Veiligheid	8
Programma 3 Verkeer en vervoer	10
Programma 4 Economie.....	12
Programma 5 Onderwijs.....	14
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie.....	16
Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid	21
Programma 8 Duurzaamheid en Milieu.....	26
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	29
Programma 10 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	32
2. Financiële hoofdlijnen	34
3. Toelichting op de afwijkingen	36
3.1. Gemeenschappelijke regelingen.....	36
3.2. Indexaties	37
3.3. Overige mee- en tegenvallers.....	39
4. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	58
5. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (technische wijzigingen)	58
6. Bijlagen	59
6.1. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	59
6.2. Toelichting Meicirculaire 2023	64

Voorwoord

We presenteren aan u de eerste bestuursrapportage van 2023. Dit is de derde bestuursrapportage van deze bestuursperiode. Zoals gebruikelijk ziet u aan de kleur van het stoplicht hoe het staat met de uitvoering van een programma, een methode die we al langer naar tevredenheid gebruiken. Deze bestuursrapportage geeft inzicht in het uitvoeren van het bestaande beleid. We zoomen in deze rapportage in op zowel de mee- als tegenvallers in het huidige beleid.

Bestuur en ambtelijke organisatie zijn 'in beweging' om hun ambities waar te maken en tegelijkertijd willen we als gemeente financieel gezond zijn en blijven. We zijn trots op alle dit jaar behaalde resultaten. Ondanks de vele crises als COVID, de oorlog in Oekraïne en de problemen op de energie-, arbeids- en woningmarkt zijn we druk bezig met de uitvoering van het College Uitvoeringsprogramma (CUP) en ronden we in 2023 ook een stevig aantal punten af. Kortom, we liggen op koers.

De eerste bestuursrapportage laat voor 2023 een negatief saldo zien van bijna 1,3 miljoen euro. Dat betekent niet dat wij verwachten het jaar 2023 met een verlies af te sluiten. Deze bestuursrapportage gaat over de eerste vier maanden van het jaar en doorgaans hebben we bij de tweede bestuursrapportage (acht maandsrapportage) meer inzicht in de mogelijke onderbesteding van de budgetten waardoor we op dat moment ook meevallers kunnen melden. Uiteraard zijn wij alert op mogelijke tegenvallers, maar verder zien wij op dit moment geen reden tot zorgen over de financiële positie van onze gemeente.

Bij het uitvoeren van onze taken hebben we te maken met risico's. Deze proberen we zoveel mogelijk vooraf in te schatten. We gaan in de bestuursrapportage ook in op de gewijzigde risico's die de gemeente loopt. Dit betreft het risico over het niet volledig of vertraagd realiseren van de taakstelling in het sociaal domein.

We zijn blij en dankbaar dat we wederom op koers liggen bij de uitvoering van de diverse programma's. Wel moeten we dit jaar extra ons best doen om de uitvoering van onze programma's te combineren met een positief resultaat.

Geldermalsen, juni 2023

College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

De P&C-cyclus is in beginsel, het woord cyclus zegt het al, elk jaar hetzelfde. Met het vaststellen van de begroting 2023 heeft de raad de (financiële) kaders voor het begrotingsjaar 2023 vastgesteld.

De eerste bestuursrapportage is een rapportage over de eerste vier maanden van 2023. In deze rapportage geven wij inzicht in de uitvoering van de Begroting 2023 en in de (meerjarige) financiële afwijkingen die wij verwachten ten opzichte van de begroting. Dat betekent dat in deze rapportage alleen de verwachte mee- en tegenvallers ten opzichte van de vastgestelde begroting worden gepresenteerd. Deze rapportage leidt tot een begrotingswijziging.

Bestuurlijke hoofdlijnen

In de bestuurlijke hoofdlijnen (hoofdstuk 1) gaan wij in op de voortgang van de in de begroting 2023 vastgestelde speerpunten voor 2023.

Financiële hoofdlijnen

In de financiële hoofdlijnen (hoofdstuk 2) presenteren wij het financiële meerjaren beeld volgend uit de mee- en tegenvallers die in deze rapportage worden aangegeven.

Toelichtingen op de financiële afwijkingen

De begroting 2023 bestaat uit tien beleidsprogramma's. In hoofdstuk 3 gaan we per programma in op de financiële ontwikkelingen, waarbij we per substantiële ontwikkeling uitleggen waarom deze mee- of tegenvaller zich voordoet. Een substantiële ontwikkeling is een mee- of tegenvaller van minimaal 25.000 euro. Dit betekent dat per programma afwijkingen in de baten of lasten ten opzichte van de vastgestelde begroting die in minimaal één van de jaren 2023-2027 25.000 euro zijn, worden toegelicht. Afwijkingen kleiner dan 25.000 euro lichten wij niet apart toe (conform artikel 6 van de financiële verordening West Betuwe).

Bijlagen

De volgende bijlagen zijn opgenomen in deze bestuursrapportage:

- Stand van zaken uitvoering Integraal Huisvestingsplan
- Toelichting mei circulaire 2023

1. Bestuurlijke hoofdlijnen - Voortgang speerpunten

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

4-jaar doel			
De leefbaarheid in de kernen wordt door concrete maatregelen samen met de inwoners verbeterd.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
Het programma kerngericht werken wordt doorontwikkeld en geborgd in de organisatie.	We leveren een herijkt programmaplan kerngericht werken op half 2023.		Er is een start gemaakt met het voorbereiden van het programmaplan. Door personele knelpunten kan er vertraging ontstaan. Op dit moment gaan we ervanuit dat het programma plan in het vierde kwartaal gereed is. Dit is afhankelijk van de bemensing en de doorloop van het participatie proces.
	We leveren een doorontwikkeld kernagendaproces op in 2023 en implementeren de verbeterpunten.		Het project is gestart. We maken hierbij een onderscheid in de aanpak van de uitvoering van de kernagenda's in 2023 en de doorontwikkeling van de kernagenda's. We voeren gesprekken met een aantal kernen om te verkennen wat kernen nodig hebben om processen en samenwerking goed te laten lopen.
We ondersteunen kernagendagroepen met het verbreden en versterken van hun netwerken.	Ten minste 8 kernagendagroepen hebben hun netwerk vergroot en versterkt.		Het project robuuste netwerken is opgestart. De eerste fase is afgerond: een beschrijving/visual van de huidige netwerkaanpak. Op basis van een verdiepende gespreksrondes met kernen later dit jaar verdiepen we aanpak voor doorontwikkeling. De verwachting is dat het benoemde resultaat in 2024 daadwerkelijk in de kernen wordt bereikt door de kernagenda-groepen.
	Er worden twee activiteiten georganiseerd waarbij kernagendagroepen kunnen uitwisselen.		Het project is gestart en er vinden rond de zomer workshops plaats om kennis te delen met actieve groepen vanuit de kernen.
We ondersteunen inwonersinitiatieven maximaal. Inwoners weten hoe de gemeente en andere partijen hen kunnen ondersteunen bij hun initiatief.	We hebben duidelijk in beeld gebracht welke ondersteuningsmogelijkheden er beschikbaar zijn voor inwonersinitiatieven zowel binnen als buiten onze organisatie.		De gebiedsmakelaars zijn met inwonersgroepen continue in contact over ondersteuningsvragen en organiseren hierop activiteiten.

	We faciliteren de kernen middels een de ontwikkeling van een digitaal platform. We maken een plan van aanpak voor de ontwikkeling en implementatie van het digitaal platform samen met de kernen. In twee kernen starten wel met een pilot.		Het project digitaal sociaal platform is gestart. De voorbereidingsfase heeft plaatsgevonden samen met de klankbordgroepen vanuit de kernen Heukelum en Beesd. Voor de zomer willen we gezamenlijk het plan van aanpak vaststellen en komen tot een programma van eisen. De personele bemensing is een punt van aandacht.
Inwoners dragen actiever bij aan de leefbaarheid in hun kern en denken meer mee.	Inwoners realiseren meer initiatieven. We peilen via de uitvoeringsmonitor van de kernagenda's het aantal initiatieven waarbij inwoners in de lead zijn. We starten met een nulmeting.		In de uitvoeringsmonitor volgen we de realisatie van het aantal inwonersinitiatieven vanuit de kernagenda's en we vergelijken dit aan het eind van 2023 met de realisatie in 2022.
	We hebben de dilemma's en knelpunten rondom participatie en kerngericht werken in beeld gebracht en bepaald hoe we als organisatie hiermee omgaan.		De dataverzameling van de participatiepilots loopt. Omdat we het tempo van de participatietrajecten volgen, is de evaluatie niet medio 2023 gereed, maar aan het einde van het jaar.

4-jaar doel

Onze dienstverlening verbetert door het dichtbij en op maat aanbieden van keuzemogelijkheden voor inwoners.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
Zichtbare verbetering op toegankelijkheid, effectiviteit en efficiency op inwonercontact	Oplevering en ingebruikname nieuwe (t)Huisvesting zomer 2023 met een nieuwskamer.		De oplevering van het nieuwe gemeentehuis is uitgesteld tot eind september 2023. Het project Nieuwskamer start naar verwachting in het derde kwartaal 2023 op. Vooruitlopend doen we nu een pilot met de meldingen openbare ruimte en actualiteiten.
	Verbetering op bereikbaarheid, informatieverstrekking en afhandeling van dienstverleningsprocessen.		Er is aandacht voor de procesverbetering van dienstverleningsprocessen. De kpi's van veelvoorkomende klantprocessen worden in beeld gebracht. Hierna kunnen we servicebeloften en tevredenheidsmetingen gaan inrichten. Medio 2023 voeren we de burgerpeiling uit. Hierin meten we de waardering op een aantal aspecten.

Inzet op digitalisering van de dienstverlening	Mogelijk maken van zelfservices door digitale toepassingen voor inwoners en ondernemers.		BWB stelt diverse toepassingen beschikbaar waarmee inwoners in de toekomst digitaal zaken kunnen doen met onze gemeente. Het gaat hier om de Berichtenbox via MijnOverheid en een klantportaal, ook wel Persoonlijke Inlog pagina (PIP) genoemd. Voor beide toepassingen geldt dat er gestart wordt met een pilotproces. De opleveringen staan gepland voor de zomer van 2023. De aanschaf van een nieuwe e-formuliertool is vertraagd.
	Verbetering van ICT voorzieningen voor vastleggen van gegevens.		Naar aanleiding van de Wet Open Overheid is het project 'informatiehuishouding op orde' gestart. Samen met BWB stellen we dit jaar beleid op en worden de eerste deelprojecten opgestart. Een voorbeeld daarvan is de anonimiseringstool bij WOO verzoeken. Het project 'optimaliseren e-mail- en postproces' loopt. Vorig jaar zijn de grondoorzaken in beeld gebracht. Dit jaar voeren we gericht verbeteringen uit die een bijdrage leveren aan een verbeterde registratiewijze en wordt het e-mail- en postproces geoptimaliseerd.

Programma 2 Veiligheid

4-jaar doel			
Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en bezoekers in de gemeente West Betuwe.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We nemen de regie op het intensiveren van de aanpak van ondermijning op integrale wijze in samenwerking met onze (veiligheids)partners.	Een vastgesteld Actieprogramma ondermijning 2023-2024 in het eerste kwartaal. We hebben duidelijk in beeld gebracht wat er nodig is om een Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) in te richten.	 	Op basis van het door u vastgestelde beleidskader informeren we u in derde/vierde kwartaal. We nemen deel aan de werkgroep "Informatie gestuurd werken" in Gelderland-Zuid. Deze werkgroep heeft als doel om het informatie gestuurd werken bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit te verbeteren. Hierbij wordt ingegaan op hoe rechtmatig en doelmatig informatie kan worden uitgewisseld met partners om doeltreffend te kunnen interveniëren.

We verbeteren de persoons-, groeps- en kerngerichte aanpak om veiligheidsproblemen tegen te gaan.	We stellen in kwartaal 3 van 2023 een Uitvoeringsplan 'Aanpak Woonoverlast', als onderdeel van het Kerngericht werken.		We starten hiermee in het tweede kwartaal.
	Het 'Referentiekader en handelingsperspectief Basisniveau bestuurlijke aanpak mensenhandel' is kwartaal 2 gereed.		We hebben sinds eind 2022 een lokale leidraad "Aanpak Mensenhandel". Deze leidraad wordt verder ontwikkeld aan de hand van actuele casussen.
We intensiveren het toezicht en handhaving met focus op het buitengebied, huisvesting arbeidsmigranten en evenementen.	Een Bestuurlijk Interventieteam is in kwartaal 1 samengesteld en voert integrale controles uit.		Formeel is er nog geen bestuurlijk interventieteam geformeerd, maar sprake van een pilot. Er zijn tot medio april ongeveer 40 locaties bezocht waar arbeidsmigranten en/of Oekraïense vluchtelingen verblijven. Het doel van deze integrale controles is inventariseren. Als sprake is van excessen wordt direct opgetreden. Er zijn geen ernstige overtredingen op het gebied van veiligheid en hygiëne geconstateerd. Nagenoeg tijdens alle controles zijn strijdigheden geconstateerd op het gebied van de Basis registratie persoonsgegevens (Brp). Verder in 5 gevallen wordt gehandeld in strijd met het bestemmingsplan. Op 23 adressen wordt gehandeld in strijd met de Algemene plaatselijke verordening omdat kamers zijn verhuurd zonder benodigde exploitatievergunning. In bijna alle gevallen is er een koppeling tussen arbeidscontract en huur. Na de controle ontvangt de eigenaar en eventueel de gebruiker/huurder een brief met de constatering. Omdat het een inventarisatie betreft, wordt nog niet handhavend opgetreden. Er zijn nog geen controles uitgevoerd in het kader van het project Veilig Buitengebied. Voor 2023 zijn in totaal 41 controles voorafgaand en/of tijdens evenementen gepland. De geplande controles in kwartaal 1 en kwartaal 2 lopen volgens schema.

4-jaar doel			
Onze inzet is om branden, zware ongevallen en rampen zoveel mogelijk te voorkomen en de inwoner en ondernemer zo goed mogelijk hierop voor te bereiden. Bij een calamiteit willen we zo adequaat mogelijk hierop voor te bereiden.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We zetten in op het beter bewust maken van de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, ondernemers en recreanten en de mogelijkheden om zich te beschermen tegen bedreigingen van fysieke onveiligheid in de woning en omgeving.	In tweede kwartaal is het Communicatieplan over risicocommunicatie in woning en omgeving en eigen verantwoordelijkheden en manieren om dit te bevorderen gereed en wordt uitgevoerd.		We starten hiermee in het tweede kwartaal. De inventarisatie is gemaakt.
	We stellen in tweede kwartaal van 2023 een projectplan 'Rookmelders' op.		Het onderwerp is verkend. In tweede kwartaal stellen we, zoals gepland, het projectplan op en volgt de uitvoer hiervan.

Programma 3 Verkeer en vervoer

4-jaar doel			
Een inwoner van West Betuwe: - kan zich prettig en veilig verplaatsen; - ervaart minder overlast van verkeer; - kan een reis goed plannen met reistijd, route en parkeergelegenheid.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
Wij voeren het jaarprogramma mobiliteitsagenda 2023 uit.	Het aandeel sluipverkeer op bekende sluiproutes daalt naar minder dan 15% van het totale verkeer per etmaal op deze wegen.		We volgen en monitoren de verkeerssituatie. Samen met de provincie zijn we in april/mei 2023 een onderzoek gestart naar doorgaand verkeer op het onderliggend wegennet in de gemeente West Betuwe in relatie met de A2. Daarnaast blijven we kijken we naar (digitale) mogelijkheden van verkeersdata omtrent sluipverkeer, zodat we daarmee het sluipverkeer kunnen verminderen.

	We zetten in op 3 speerpunten in 2023.		Voor de looproutes worden werkzaamheden gedurende het hele jaar aangepakt. De andere speerpunten zijn nog niet gestart. We pakken dit met een communicatie strategie aan. Er is nog geen concrete planning over de haalbaarheid vanwege afweging prioritering van alle werkzaamheden, maar dit wordt gedurende dit jaar wel duidelijk.
Wij werken datagedreven en het programma 'Digitalisering Overheden' (ook bekend als de Data top 15) is West Betuwe voor 75% op orde.	We realiseren 3 data items helemaal 'compleet' (niveau 5).		Wij zijn bezig met de laatste wijzigingen van een beleidsstuk voor 3 data items. De planning is om voor de zomerreces het beleidsstuk door het college te laten vaststellen, waarmee we dit doel (borging werkproces) bereiken.
	We zijn met alle data items tot niveau 'aan de slag' (niveau 3).		Van de 15 data items staan 8 data items op het juiste niveau of hoger. Zie ook RIN 2023/IN001. Bij andere data items (die niet op niveau 'aan de slag' (niveau 3) staan), is het wachten op meer informatie van de landelijke koplopers. De verwachting is dat deze eind juni bij ons bekend zijn, waarna we vervolgstappen zetten.
Bij reconstructie en groot onderhoud gaan we 50% van de wegen herinrichten, in overleg met de inwoners. Daarmee kan de inrichting afwijken van de bestaande inrichting.	In onze gemeente zijn van de top 10 gevaarlijke wegvakken er 3 in beheer van West Betuwe, waarvan we er 1 in 2023 verkeersveiliger maken.		Voor de Tielersweg voeren we onderzoek uit welke aanpassingen in 2023 mogelijk zijn.
	In onze gemeente zijn van de top 10 gevaarlijke kruispunten er 3 in beheer van West Betuwe, waarvan we er 1 in 2023 verkeersveiliger maken.		We willen in ieder geval de kruispunt Tielersweg - Lingedijk verbeteren en voeren onderzoek uit welke aanpassingen in 2023 mogelijk zijn.
Wij werken met de provincie Gelderland aan de top 5 fietsknelpunten.	We zetten in op gezamenlijke afronding van de laatste knelpunten.		We zijn voor wat betreft de grotere infrastructurele aanpassingen in afwachting van besluitvorming van de provincie inzake de prioritering vanwege stikstof, tijd en geld. Daarna wordt een raadsvoorstel aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit jaar wordt met name de focus gelegd op de N327 (parallelweg, schoolzone OBS De Bloeiende Betuwe).

4-jaar doel			
We richten onze beheerplannen (en begroting) kerngericht in, zorgen dat we capaciteit beschikbaar hebben voor maatwerk.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We hebben de mogelijkheden voor het kerngericht inrichten van de beheerplannen in beeld.	We hebben in 2023 in beeld welke mogelijkheden er zijn om beheerplannen kerngericht in te richten en wat hiervan de gevolgen zijn.		In verband met de prioritering van werkzaamheden kunnen we deze scenario's pas in de eerste helft van 2024 in beeld hebben.
	We hebben in 2023 een aantal scenario's geschetst over hoe de kerngerichte indeling voor de gemeente West Betuwe kan worden geïmplementeerd.		De projectgroep is geformeerd, maar door ziekte treedt vertraging op in dit proces en daarnaast zullen door herprioritering van werkzaamheden de beoogde scenario's pas in het eerste deel van 2024 in beeld zijn.

Programma 4 Economie

4-jaar doel			
In 2026 is onze dienstverlening aan ondernemers zichtbaar verbeterd.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We willen pro-actief de ondernemers informeren over onze dienstverlening.	Minimaal 3 keer per jaar brengen we een nieuwsbrief uit.		Voor Recreatie en toerisme is een eerste nieuwsbrief uitgegaan. Voor Economie is een nieuwsbrief in voorbereiding.
	Eind 2023 zijn 250 ondernemers geabonneerd op een nieuwsbrief.		De nieuwsbrief voor Recreatie en toerisme is verzonden. In verband met vacatures worden de ondernemersmakelaars gecommuniceerd, zodra voldoende in de vacatures is voorzien.

We willen duidelijkheid geven over het toestaan van nieuwe functies op bedrijventerreinen.	Een vastgesteld afwegingskader voor het toestaan van nieuwe functies op bedrijventerreinen.		Op dit moment heeft het traject van de "Gelderse Puzzel" hogere prioriteit. Mogelijk komen bij dit proces wel aanknopingspunten naar voren voor het opstellen van een afwegingskader. De verwachting is echter dat dit kader niet meer in 2023 kan worden voorbereid.
We willen duidelijkheid geven over het toestaan van economische functies op niet-formele werklocaties.	Een vastgesteld afwegingskader voor het toestaan van economische functies op niet-formele werklocaties.		De bedoeling was dat hierover in het Regionaal Programma Werklocaties afspraken zouden worden gemaakt. Vanwege de voortgang van de actualisatie is ervoor gekozen om voor dit onderdeel (nog) geen afwegingskader op te stellen.
We stroomlijnen onze dienstverlening in de vorm van een ondernemersmakelaar als hét aanspreekpunt voor ondernemers bij de gemeente.	Aantal contacten met ondernemers.		We hebben bedrijfsbezoeken gebracht en overleggen gevoerd met de ondernemersverenigingen. In verband met vacatures worden de ondernemersmakelaars gecommuniceerd, zodra voldoende in de vacatures is voorzien. Wel is een centraal mailadres geïntroduceerd voor ondernemers.

4-jaar doel

Het ondernemers- en vestigingsklimaat meer weerbaar, toekomstbestendig en duurzaam maken.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We willen bedrijventerreinen toekomstbestendig maken.	Een vastgesteld pilot-plan voor bedrijventerrein Zeiving Zuid.		We zijn voor dit doel met de opstart bezig door middel van een uit te zetten enquête.
We willen glasvezel op bedrijventerreinen.	Een convenant met een provider over de aanleg van glasvezel op bedrijventerreinen.		We hebben overleg met een provider gevoerd over de aanleg van glasvezel op bedrijventerreinen. De provider heeft aangegeven dat pas na 2024 in glasvezel wordt voorzien op de bedrijventerreinen.
We staan positief tegenover initiatieven voor (tijdelijke) recreatieve eetgelegenheden en de vestiging van kwalitatieve horeca waar mogelijk.	Gerealiseerde initiatieven.		We kijken naar mogelijkheden voor het realiseren van kwalitatieve horeca. Als recent voorbeeld: Het horecapunt bij de jachthaven in Geldermalsen is geopend.

We kijken naar flexibiliteit bij het starten van nevenactiviteiten van bedrijven of organisaties op bijvoorbeeld het gebied van recreatie, toerisme, spelactiviteiten en beleving van streekproducten en ambachten.	Aantal initiatieven.		Met een nieuwe werkwijze van intaketafel en omgevingstafel wordt in het kader van de Omgevingswet geëxperimenteerd voor mogelijkheden van nevenactiviteiten in het buitengebied.
---	----------------------	---	--

Programma 5 Onderwijs

4-jaar doel			
Meer inwoners hebben een goede basis, zodat zij mee kunnen doen, zich kunnen ontwikkelen en een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We ondersteunen laaggeletterden om betere basisvaardigheden te krijgen	Nulmeting van het aantal laaggeletterden dat deelneemt aan een programma van laaggeletterdheid.		Camouflagecursussen maken we duidelijker en aantrekkelijker, waardoor er meer deelnemers komen. We blijven zoeken naar Taalambassadeurs. Laaggeletterden weten het Digi-Taalhuis goed te vinden. Het Leerpunt wordt goed bezocht.
We stimuleren de mogelijkheden tot het volgen van volwasseneneducatie.	We hebben concrete acties uitgevoerd om inwoners die daar behoefte aan hebben te stimuleren van volwasseneneducatie gebruik te maken.		Het ROC Rivor heeft een medewerker in dienst genomen op het gebied van marketing en PR. Deze medewerker zoekt via beeld en met zo weinig mogelijk tekst, contact met laaggeletterden om hen te wijzen op de mogelijkheden tot het volgen van cursussen. Ook het Team Sociaal verwijst door.
We werken volgens de doelstellingen van de onderwijsvisie.	We stellen de Uitvoeringsagenda 2023 vast.		Het jaarplan 2023 is op 28 februari 2023 vastgesteld door het college. De thema's voor 2023 zijn inzet schoolmaatschappelijk werk, nieuwkomersonderwijs, de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en investeren in duurzame schoolgebouwen. Een eerste sessie, over het schoolmaatschappelijk werk, was op 4 april 2023.

4-jaar doel			
Meer kinderen en jongeren kunnen zich optimaal ontwikkelen.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We optimaliseren de preventieve interventies van de leerplichttaak.	We hebben eind 2023 de effecten van de preventie interventie in beeld.		Leerplichtambtenaren, Team Sociaal en schoolmaatschappelijk-werkers hebben intensief contact met elkaar door wekelijks met elkaar te sparren, zoeken elkaar op en weten elkaar beter te vinden.
We zorgen ervoor dat onze schoolverlaters een startkwalificatie hebben als voorbereiding op de arbeidsmarkt.	Het aantal schoolverlaters met een startkwalificatie blijft minimaal gelijk aan het aantal van cursusjaar 2021/2022.		Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten pakken wij Regionaal op via het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) Regio Rivierenland. Wij zorgen, door het aanbieden van diverse programma's en de contacten met de toekomstcoach, ervoor dat zo min mogelijk leerlingen de school voortijdig verlaten en de juiste zorg en ondersteuning krijgen.
We bereiden onze jongste inwoners zo optimaal mogelijk voor op de start in het onderwijs.	90% van de peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie bezoekt een voorschoolse voorziening.		Ouders van kinderen die een indicatie hebben voor voorschoolse educatie benaderen we actief. Van de peuters geboren in 2019 met een indicatie voor voorschoolse educatie bezoekt inmiddels 87% een voorschoolse voorziening.
We investeren in het terugdringen van de leer- en ontwikkelingsvertragingen, mede als gevolg van de coronapandemie.	Meer groepsinzet via schoolmaatschappelijk werk in de eerste helft 2023 en evaluatie daarvan in tweede helft 2023.		Begin 2022 is gestart met de versterking van het groepswerk van het schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs. Een eerste evaluatie hiervan laat positieve effecten zien. De extra inzet continueren we vanuit het Nationaal Programma Onderwijs. Daarnaast investeren we, eveneens vanuit het Nationaal Programma Onderwijs, in de versterking van het schoolmaatschappelijk werk in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroeps onderwijs. Deze inzet evalueren we aan het eind van 2023.

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

4-jaar doel			
Meer inwoners zijn vitaal en hebben een gezonde(re) leefstijl.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We zorgen dat meer inwoners (jong en oud) sporten en/of bewegen.	In plan sportgemeente van het jaar komen acties om volwassenen meer te laten bewegen.		Het plan van aanpak sportgemeente van het jaar 2025 is klaar. Deze ambitie wordt aangevlogen aan de hand van drie doelstellingen. Dit jaar gaan we aan de slag met de eerste doelstelling, namelijk: In alle 26 kernen van West Betuwe zijn er in 2025 faciliteiten om georganiseerd of ongeorganiseerd te bewegen. En zoeken we gericht naar verbinding tussen kernen en doelgroepen. Volwassenen sporten steeds meer ongeorganiseerd en op die trend spelen we in. De eerste hand hieraan is gelegd door de aanleg van beweegroutes in onder andere Asperen en Meteren.
	In plan sportgemeente van het jaar komen acties om kinderen/jongeren meer te laten bewegen.		Het plan van aanpak sportgemeente van het jaar 2025 is klaar. Door het opzetten van een Leeflab achterhalen we wat de motieven zijn van inactieve jongeren om deel te nemen binnen het sport- en beweegveld en zijn er concrete acties gerealiseerd. Een Leeflab is een proeftuin waarin we samen oplossingen ontwerpen met inwoners, professionals uit verschillende domeinen. Het Leeflab wordt opgezet in een wijk waarin we zien dat de problematiek het meeste speelt. De focus binnen het Leeflab ligt op de activering van inactieve inwoners. In 2023 is de opstart van het Leeflab, het Leeflab eindigt in vierde kwartaal 2025.
We zorgen er voldoende mogelijkheden zijn voor inwoners om meer te bewegen en/of sporten.	Toename buurtsportcoaches op school en naschoolse voorzieningen ten opzichte van 2022.		Ieder gebied en school in West-Betuwe heeft een eigen buurtsportcoach als aanspreekpunt. Deze coaches werken vraaggericht en richten sport en beweegaanbod in naar behoefte onder en na school. Zij halen deze vragen actief op, maar de scholen weten hen ook zelf te vinden.

	In elke kern is een aantrekkelijke speeltuin en beweegaanbod.		We zijn bezig met de herinrichting en herverdeling van speeltuinen in West Betuwe. Dit proces is grotendeels afgerond. Binnen het plan sportgemeente 2025 staat het inrichten van ongeorganiseerd sportaanbod in de buitenruimte genoemd als doelstelling. Een voorbeeld hiervan zijn de fiets-, wandel-, en beweegroutes door West Betuwe heen. Ook ondersteunen we sportverenigingen om na te denken over de toekomstbestendigheid. We willen dat sportverenigingen in de toekomst nog steeds van waarde zijn voor de inwoners van West Betuwe.
--	---	---	---

4-jaar doel

Meer inwoners kunnen zich ontwikkelen en een zinvolle bijdrage leveren aan de samenleving.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We ondersteunen alle dorps huizen en Multifunctionele Centra (MFC) als de ontmoetingsplek voor sociale en culturele activiteiten.	In 2023 werken we aan vitale dorps huizen die niet in gemeentelijk eigendom zijn op basis van prioriteiten die we in vierde kwartaal 2022 vaststellen.		In april 2023 zijn de subsidieregels vastgesteld voor het verduurzamen van dorps huizen, niet in eigendom van de gemeente. Samen met de duurzaamheidscoaches van de provincie worden businesscases opgesteld door de besturen van deze dorps huizen. Deze cases vormen de basis voor financiële ondersteuning door de gemeente. De subsidieregels gelden tot en met 2025. In dat jaar vindt een evaluatie plaats.
	Per dorps huis/MFC zijn afspraken gemaakt eind 2023 over activiteiten die bijdragen aan verbetering van de leefbaarheid en sociale cohesie van de betreffende kern.		21 dorps huizen en MFC's ontvangen een meerjarige subsidie van maximaal 3.500 euro per jaar voor het uitvoeren van activiteiten ter verbetering van leefbaarheid en sociale cohesie. In de periode mei tot en met oktober 2023 maken we per individueel dorps huis of MFC afspraken over de specifieke inzet van deze subsidie. We toetsen daarbij op de doelstellingen uit ons sociale beleid (Bouwen aan Sociale Kracht) en de leefbaarheid van de betreffende kern. We doen dat in samenspraak met de gebiedsmakelaars binnen het kerngericht werken.

We stimuleren en ondersteunen vrijwillige inzet en ontwikkeling van inwoners.	We relateren de ondersteuning van vrijwilligers aan de kernagenda's.		Dit is opgenomen in de opdracht van Welzijn West Betuwe 2023. We zijn regelmatig met hen in gesprek over de voortgang en sturen bij indien nodig.
	In 2023 hebben we op verschillende manieren sport, cultuur en recreatie ingezet als preventiemiddel in het Sociaal/Maatschappelijk Domein.		Gemeente West Betuwe is onderverdeeld in deelgebieden. De coaches werken vraaggericht en halen deze vragen actief op. Enkele voorbeelden waarin sport, cultuur en/of recreatie zijn ingezet als preventief middel zijn onder andere: nieuwe sportactiviteiten bij dorpshuizen, de Nationale Diabetes Challenge; activiteiten bij het Odensehuis, ouderen portretteren jongeren, open eettafel, inzet doortraproute voor ouderen.

4-jaar doel			
Meer kinderen en jongeren kunnen zich optimaal ontwikkelen.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We zorgen voor een breder aanbod zodat kinderen en jongeren hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen.	In 2023 is er een samenwerking gestart tussen de muziekverenigingen en de basisscholen voor meer muzieklessen in de klas.		In het eerste kwartaal is het behoefteonderzoek Méér muziek in West Betuwe gestart. In het onderzoek worden muziekverenigingen en scholen bevraagd over het huidige aanbod muziekonderwijs in West Betuwe. De resultaten delen we voor de zomervakantie van 2023 met de raad.
	In 2023 hebben we afspraken gemaakt voor de uitvoering van boerderij, natuur- en milieu-educatie.		Welzijn West Betuwe deed een behoeftepeiling bij basisscholen en bracht het huidige aanbod in kaart. In het voorjaar organiseerden we een themawEEK voor alle basisscholen. Vervolgens organiseerden we pilotlessen. In de zomer vindt de evaluatie plaats en voegen we het aanbod toe aan het Convenant Cultuureducatie.
We zorgen dat de combinatiefunctionarissen zichtbaar werken in alle kernen.	In 2023 formuleren we een concretere en kerngerichte invulling van de opdracht aan combinatiefunctionarissen.		Gemeente West Betuwe is onderverdeeld in gebieden. Ieder gebied heeft een eigen buurtsportcoach als aanspreekpunt. Zij halen actief de vraag op in hun regio en gaan daar mee aan de slag. In 2023 zoeken we de verbinding tussen het plan sportgemeente 2025 en herijken we opdracht van de combinatiefunctionarissen.

We maken mogelijk dat kinderen en jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen.	Het gebruik van het Jeugdfonds sport en cultuur blijft minimaal gelijk.		Het Cultuurmagazine blijft uitkomen, het aanbod Natuur, Milieu & Boerderijeducatie nemen we hier ook in op.
---	---	---	---

4-jaar doel
Kunst & Cultuur, Recreatie & Toerisme en Sport & Bewegen versterken elkaar meer.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We versterken, verbreden, verbinden en vernieuwen kunst en cultuur, met de nadruk op verbreden in 2023.	Eind 2023 zijn de activiteiten en projecten uit de uitvoeringsagenda 2023 uitgevoerd.		De uitvoeringsagenda cultuur stelden we in 2023 op. De canon West Betuwe presenteren we in het voorjaar. Stichting Zonnewijzer breidt de Zonnewijzerroute uit. Ook werkt project Verborgene Verhalen aan een uitbreiding van de Verborgene Verhalen Route.
	In tweede kwartaal 2023 is er besluitvorming over de uitbreidingsmogelijkheden Pluk, zodat daarna met de uitvoering gestart kan worden.		In het tweede kwartaal schrijven we een opdracht die we in het derde kwartaal kunnen aanbesteden. Vervolgens laten we het onderzoek eind dit jaar en begin 2024 uitvoeren, waarna in de loop van 2024 besluitvorming volgt.
We gaan actief inzetten op het informeren, faciliteren en stimuleren van inwoners om gebruik te maken van de mogelijkheden die West Betuwe te bieden heeft op Sport & Bewegen, Kunst & Cultuur en Recreatie & Toerisme.	In 2023 geven we een waardebonnenboekje uit met activiteiten op Sport & Bewegen / Kunst & Cultuur / Recreatie & toerisme.		We gaan voor een waardebonnenboekje in 2024. Omdat er voor/in 2023 al een vergelijkbaar waardebonnenboekje is uitgegeven door een lokale ondernemer. Dat initiatief willen we niet doorkruisen. We starten in 2023 wel al met de voorbereidingen voor het (laten) uitgeven van zo'n boekje en maken hiervoor een plan van aanpak. Dat is uiterlijk in het vierde kwartaal 2023 gereed.

4-jaar doel**Meer biodivers en klimaatadaptief groen in West Betuwe.**

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We gaan hittestress in de kernen verminderen en de biodiversiteit van de leefomgeving verhogen.	Voor elke gekapte boom, planten we er minimaal één terug.		In het buitengebied zijn op een aantal locaties dit voorjaar populieren en/of essen gekapt. In het najaar gaan wij op deze locaties weer nieuwe bomen planten. In de prins Willem Alexanderstraat zijn 39 bomen gekapt. In het najaar gaan wij hier nieuwe bomen planten. Op twee locaties gaan we ook grijs omvormen naar groen.
	We hebben een klimaatadaptief bomenbeleid.		In het tweede kwartaal startten we met het opstellen van een groenstructuurplan en het bomenbeleidsplan. In het vierde kwartaal vindt de beleidsvorming plaats.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid

4-jaar doel			
Meer kinderen en jongeren kunnen zich optimaal ontwikkelen en groeien veilig op.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We zorgen dat meer jongeren in West Betuwe mentaal weerbaar en veerkrachtig zijn.	Alle eerste klassen voortgezet onderwijs hebben de Rots en Water training gevolgd.		In 2023 zijn we doorgedaan met de pilot uit 2022: 'Rots en Water in het VO'. Meer dan 800 jongeren zijn in aanraking gekomen met de interventie. De eerste resultaten zijn positief. Over het algemeen ervaren leerlingen een toename in zelfvertrouwen, zelfregulatie en sociale acceptatie. We ronden de pilot eind tweede kwartaal 2023 af. De interventie wordt vanaf derde kwartaal 2023 geborgd in het schoolcurriculum van de tweede klas van het Ida Gerhardt en Yuverta en de eerste, tweede en derde klas van de Lingeborgh college. We ronden de weerbaarheidspilot in samenwerking met Connect2jeugd eind tweede kwartaal 2023 af. 25 jongeren verdeelt over 4 groepen hebben de interventie doorlopen. De resultaten zijn positief, daarom kijken we naar borging. Steeds meer professionals en ouders weten de interventie te vinden en verwijzen jongeren in de leeftijd categorie 13-18 jaar door. De interventie helpt huisartsen, praktijkondersteuners huisartsen en consultants van team sociaal afschalen en zo dure maatwerktrajecten te voorkomen. Door de interventie hebben we bij 21 van de 25 jongeren psychosociale hulp kunnen voorkomen. We zien een aanzienlijke afname in de mate van ervaren stress en sombere gevoelens. En we zien een aanzienlijke toename in de mate van, sociale contacten, geluk, weerbaarheid, financiële grip, schoolplezier.

	Het aantal verwijzingen naar specialistische Jeugd GGZ blijft maximaal gelijk aan 2022.		In 12 van de 17 huisartsenpraktijken is een Praktijkondersteuner (POH) Jeugd-GGZ. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om in 2023 uit te breiden met 1 of 2 huisartsenpraktijken. Daarnaast vinden er 4 pilots plaats rondom ondersteuning van jongeren, waarbij verbinding wordt gezocht met de POH Jeugd GGZ.
We zorgen dat meer ouders ondersteund zijn bij de opvoeding van hun kinderen.	We hebben minimaal 10 ouder/kind cafés georganiseerd op drie verschillende locaties in de gemeente.		We voeren het lokaal plan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) uit. Zo is er onder meer voor de consulenten een jaarlijkse training van de meldcode Huiselijke geweld en kindermishandeling en is de expertise HGKM belegd bij 3 aandachtsfunctionarissen HGKM. Zij hebben expertise op het gebied van HGKM, complexe scheidingen en ouderenmishandeling. De organisaties Veilig Thuis en Sterker (organiseren het Omgangshuis in Geldermalsen) hebben een presentatie gehouden over hun werkwijze op de werkmiddagen van Team Sociaal. . Daarnaast voert TheateraanZ de theatervoorstelling 'koffer van Kaatje' (een jeugdvoorstelling over scheiden) uit op diverse basisscholen in West Betuwe. In Geldermalsen en Herwijnen hebben in het eerste kwartaal in totaal 6 ouder-kindcafés plaatsgevonden. Vanaf april is er ook maandelijks een ouder-kind café in Asperen. De pilotfase van het project Steunouder is afgerond. Het project loopt door in 2023. Conform afspraak voert Stichting Welzijn West Betuwe dit project uit. Het is geborgd in hun reguliere aanbod.
We zorgen dat jongeren en hun ouders sneller de juiste en passende ondersteuning ontvangen.	De nieuwe contractering Jeugd is gerealiseerd medio 2023.		Op 5 april 2023 heeft de definitieve gunning plaatsgevonden, waarmee bekend is met welke zorgaanbieders we een overeenkomst hebben. De vervolgstap is de implementatie van deze overeenkomsten. Via een raadinformatienota is de gemeenteraad meegenomen in het proces en de overige regionale ontwikkelingen zoals de Regiovisie Jeugd.

<p>We gaan met jongeren co-creëren in relatie tot de rol van jongeren in de maatschappij.</p>	<p>In 2023 zijn we met twee pilots gestart in co-creatie met jongeren.</p>	<p> Welzijn West Betuwe, Connect2jeugd, Mozaiëk Welzijn en gemeente West Betuwe continueren in 2023 de gezamenlijke 'Maatschappelijke Diensttijd Pilot'. De aanvraag bij het rijk is goedgekeurd. In eerste en tweede kwartaal van 2023 werken de partijen aan een West Betuwse aanpak, met bijbehorende methodiek en communicatiestrategie om de 200 jongeren te betrekken, dat als doel is gesteld. Medio 2023 startten de eerste jongeren met het MDT traject. Daarnaast continueren we de pilot waarin we met jongeren en (40) professionals oplossingen co-creëren voor de opgave 'mentale gezondheid'. In eerste kwartaal hebben de eerste twee bijeenkomsten van deze innovatieroute plaatsgevonden. In tweede kwartaal vinden de overige drie plaats. Op 6 juni presenteert 'het innovatie netwerk' drie projectvoorstellen, die in co-creatie zijn ontwikkeld en bijdragen aan het voorkomen van psychische problematiek bij West Betuwse jongeren.</p>
---	--	---

4-jaar doel Meer inwoners zijn vitaal en hebben een gezondere leefstijl.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
<p>We maken het makkelijker dat inwoners (jong en oud) gezond leven.</p>	<p>We breiden het aantal watertappunten in 2023 uit met 15.</p>	<p></p>	<p>Het aantal watertappunten is uitgebreid met één watertappunt. Afhankelijk van de behoeften plaatsen we watertappunten in de kernen.</p> <p>Via Welzijn West Betuwe hebben we nauw contact met scholen waarvoor we vraaggericht aanbod hebben. Vanuit het JOGG werken we met Welzijn West Betuwe en GGD samen om gezond gewicht te stimuleren. Daar zetten we onder meer de pilot Samenfit! in (Een vervolg op Cool2bfit) Er is voor gekozen om geen Sjors Sportief boekje uit te brengen, aangezien het beweegaanbod goed in beeld is binnen de kernen.</p>

	Vijf verenigingen hebben de training Bruggenbouwers gevolgd.		Samen met Welzijn West Betuwe gaat Stichting MEE de training 'Iedereen doet mee' aanbieden. De training is gebaseerd op Autisme, ADHD en LVB. Het doel is om de verenigingen meer kennis krijgen over doelgroepen en hun aanbod daarop af te stemmen.
We stimuleren de zelfredzaamheid en de eigen kracht van de inwoners.	We starten twee pilots waarbij vrijwilligers, professionals, organisaties en de gemeentelijke organisatie zelf daadwerkelijk gaan handelen vanuit de brede blik van positieve gezondheid.		We zijn begonnen met één pilot samen met een huisarts, fysiotherapeut, welzijn, GGD, leefstijlcoach, kerk, schuldhulpmaatje, stichting help elkaar om de sociale kracht en het welzijn van inwoners te versterken. Daarnaast besteden we aandacht aan het gedachtegoed van positieve gezondheid bij alle beleidsterreinen.

4-jaar doel

Meer inwoners hebben een goede basis (bestaanszekerheid), zodat zij mee kunnen doen, zich kunnen ontwikkelen en een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We ondersteunen inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.	Alle inwoners met uitkering op grond van de Participatiewet en een grote afstand tot de arbeidsmarkt krijgen passende ondersteuning.		We versterken de samenwerking met Werkzaak Rivierenland door meer gebruik te maken van elkaars kracht en instrumenten, zodat de inwoner passende ondersteuning krijgt.
We ondersteunen Inwoners met financiële problemen.	Sluitende afspraken met alle samenwerkende organisaties om inwoners met financiële problematiek beter te kunnen ondersteunen.		In derde kwartaal vindt het overleg plaats met alle samenwerkingsorganisaties om de ketensamenwerking te versterken, zodat inwoners goed kunnen ondersteunen en we optimaal gebruik maken van de interventies in West Betuwe
We komen met een gerichte aanpak armoedebestrijding.	Uiterlijk tweede kwartaal hebben we een aanpak armoedebestrijding.		Dit plan van aanpak armoedebestrijding is in eerste kwartaal vastgesteld. De belangrijkste speerpunten zijn: preventieve ondersteuning, mee (blijven) doen en passende ondersteuning. Op basis van dit plan kunnen we een senior bestaanszekerheid aannemen die aan de slag gaat met de acties uit het plan. Denk hierbij aan het verbeteren van de communicatie, het bereik van minimaregeling vergroten en het uitrollen van preventieve activiteiten voor jongeren

We zorgen er voor dat zoveel mogelijk inburgeraars hun inburgeringsexamen halen.	Iedere inburgeraar volgt een passende leerroute.		De aanmelding voor de leerroutes bij het ROC komt langzaam op gang. Dit is een landelijk beeld. De verdeling over de leerroutes is als volgt: 54% volgt de B1 route,, 16% de onderwijsroute en 30% de Z-route.
	80% van de inburgeraars weet zijn weg te vinden in de gemeente en is zelfredzaam.		We meten de mate van zelfredzaamheid door middel van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) op verschillende leefgebieden. De ZRM is ingedeeld in 5 niveaus van zelfredzaamheid en kent 11 domeinen waarop gemeten wordt.

4-jaar doel

Meer inwoners kunnen langer passend thuis blijven wonen.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We toetsen verzoeken van zorgaanbieders aan het bestemmingsplan en het sociale normenkader zorgaanbieders.	Zorgaanbieders voldoen aan de eisen conform het bestemmingsplan en het normenkader.		Het op te stellen afwegingskader is onderdeel van het proces om te komen tot de woonzorgvisie West Betuwe.
	We hebben een vastgestelde woon-/zorgvisie.		Wij hebben de opdracht verstrekt om de woonzorgvisie West Betuwe op te stellen. Bij de opstelling van de visie houden we rekening met de ontwikkelingen binnen regio Rivierenland. De woonzorgvisie bieden we in vierde kwartaal 2023 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan.
We creëren betere randvoorwaarden om langer passend thuis te blijven wonen.	In 2023 hebben we een inloopvoorziening voor inwoners met GGZ problematiek.		We hebben aan Ixta Noa voor 2023 subsidie toegekend. Doel: realisatie van een inloopvoorziening GGZ in West Betuwe in 2023.

We zorgen ervoor dat inwoners gezond langer thuis kunnen wonen.	Sluitende afspraken met alle samenwerkende organisaties voor een aansluitend collectief voorveld zodat inwoners langer thuis kunnen wonen.		In eerste kwartaal hebben we de eerste stappen gezet om de contacten tussen team sociaal en GGD team bijzondere zorg te versterken. Het bereik van team WijkGGZ stijgt. We zijn nog niet gestart met de opstelling van samenwerkingsafspraken tussen genoemde partijen. Voortschrijdend inzicht leert dat een aantal van de thema's die zijn benoemd vallen onder de nieuwe aanpak van het rijk. Er komt een brede 'specifieke uitkering' (SPUK). Gemeenten kunnen dit geld inzetten voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis.
	Op basis van focusgroepen 75+ bepalen we wat deze doelgroep nodig heeft om langer thuis te blijven wonen.		Dit jaar organiseren wij in alle vijf de gebieden een focusgroep 75+. De reacties op de focusgroepen zijn positief en er worden zo'n 10% meer mensen bereikt dan voorheen. Daarnaast organiseert Welzijn west Betuwe eens in de twee jaar het JAM Festival. Het volgende festival is in 2024. Wij denken mee in de voorbereiding van het festival.

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu

4-jaar doel			
Proces tot 75% kostendekking begraafplaatsen helder en in uitvoering.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
Mogelijkheden in beeld brengen voor het verbeteren van de kostendekking en aangeven of deze haalbaar/realistisch zijn.	Goed overzicht van de mogelijkheden (incl. participatie) en advies en keuzes van de realistische/haalbare mogelijkheden.		Het onderzoek naar de kostendekking voeren we gelijktijdig uit met de actualisatie van het Beleids- en beheerplan begraafplaatsen. De uitkomsten van het onderzoek en de actualisatie leggen we tegelijkertijd voor aan de raad. In het tweede kwartaal 2023 geven we een extern bureau opdracht voor de actualisatie.

4-jaar doel

We werken aan wettelijke milieutaken en verduurzaming om: in 2030 55% minder CO2 uitstoot te hebben, om kwetsbare locaties tijdens weersextremen te herkennen/beschermen en een circulaire economie in 2050

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We werken aan verduurzaming om zo in 2030 55% minder CO2 uitstoot te hebben en uiteindelijk energieneutraal te zijn in 2050; evenveel energie (lokaal) duurzaam opwekken als we lokaal aan energie gebruiken.	Eind 2023 beschikt West Betuwe over een lokaal projectplan isoleren.		Voor 31 mei 2023 stelt het college het Plan van aanpak lokaal isoleren vast en zal een aanvraag voor subsidie op grond van het Nationaal Isolatie Programma worden gedaan.
	In 2023 behalen we een toename van 10% bekendheid Energieloket West Betuwe ten opzichte van 2022.		Sinds eind 2022 draaien we samen met EnergieVitaal het project energiearmoede in West Betuwe. EnergieVitaal is een onderdeel van Energie Samen Rivierenland en gelieerd aan het Energieloket. Verder zal in de loop van 2023, naar alle waarschijnlijkheid, de uitvoering van het Nationaal Isolatie Plan worden opgepakt door het Energieloket.
We werken aan voldoende basiskennis om samen met inwoners en bedrijven kwetsbare locaties tijdens weersextremen (droogte, hitte, overstromingen en wateroverlast) te beschermen.	Eind 2023 beschikt West Betuwe over een gemeente dekkend overzicht met alle vitale en kwetsbare objecten.		Op basis van de huidige uitgevoerde stresstesten (eigen, regionale, nationale en waterschapskaarten) kan op objectniveau nu al individueel geadviseerd worden. Het op te stellen overzicht moet inzicht gaan geven op risicvollere objecten.
	Eind 2023 beschikt West Betuwe over een kansen- en risicokaart nieuwbouw.		Op dit moment wordt vanuit een oogpunt van ruimtelijke ontwikkeling gewerkt aan kansenkaarten per kern. Hierin worden ook de klimaatkaart gegevens van bodem, grondwater en stroombaankaarten meegenomen. Hierdoor ontstaat een integrale kansenkaart voor ruimtelijke ontwikkelingen/nieuwbouw. Daarom wordt vooralsnog er niet voor gekozen om een afzonderlijke kansen- en risicokaart voor klimaat op te stellen.

We werken toe naar circulaire uitvoering publieke taken.	Eind 2023 bevat het inkoop en aanbestedingsbeleid circulaire bouwregels.		Het inkoop en aanbestedingsbeleid van de gemeente zal in 2023 worden aangepast aan de nieuwe wet- en regelgeving.
	In 2023 komen we tot een plan voor het verminderen van restafval tot 30 kilogram per huishouden in 2025.		In het kader van de landelijke doelstellingen om in 2025 30 kilo restafval per persoon per jaar te produceren, is er een Regionale Visie Afval en Grondstoffen opgesteld, met de ambities en doelstellingen van de gemeenten van regio Rivierenland op het gebied van afval- en grondstoffenbeheer. In het AB van 7 juli 2022 is besloten het bijbehorende regionale beleidsplan VANG, versie 17 juli 2017, te verlengen tot en met 2024. Dit jaar wordt er gewerkt aan een nieuw plan voor de toekomst. In het kader van de landelijke doelstellingen om in 2025 30 kilo restafval per persoon per jaar te produceren, is er een Regionale Visie Afval en Grondstoffen opgesteld, met de ambities en doelstellingen van de gemeenten van regio Rivierenland op het gebied van afval- en grondstoffenbeheer. In het AB van 7 juli 2022 is besloten het bijbehorende regionale beleidsplan VANG, versie 17 juli 2017, te verlengen tot en met 2024. Dit jaar wordt er gewerkt aan een nieuw plan voor de toekomst.
We bewaken milieukwaliteit.	In 2023 wordt in nauwe samenspraak en op initiatief van de eigenaar van de golfbaan een afspraak gemaakt over de definitieve aanpak voor een structurele oplossing van de sanering Golfbaan Spijk.		Er heeft in 2022 een verkenningstraject plaatsgevonden met de stakeholders en daaruit is een lange termijnperspectief gekomen. Tevens is er nadrukkelijk vertrouwen gekweekt met de initiatiefnemers The Dutch en van de zonneweide. Er worden nu afspraken gemaakt over invulling van het gebied en nieuwe samenwerkingspartners voor de uitvoering. De afspraken hierover zullen in tweede kwartaal van 2023 worden gemaakt.
	In 2023 borgen we de wettelijke milieutaken in het werkprogramma van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR).		Het VTH uitvoeringsprogramma milieu voor 2023 is opgesteld en in het werkprogramma ODR 2023 verwerkt. De realisatie is gestart en verloopt conform schema.

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

4-jaar doel			
Versnelling van de woningbouw.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We zorgen voor de realisatie van minimaal 220 nieuwe woningen in 2023, als onderdeel van het lange termijn doel van realisatie van 2600 woningen in 2030.	Het aantal gerealiseerde woningen per jaar.		De raad is in het eerste kwartaal met een raadsinformatienota geïnformeerd over de stand van zaken woonbeleid en woningbouw. Daarnaast is in het eerste kwartaal de raad met een informatienota geïnformeerd over de Nationale Woon en Bouwagenda en de vertaling daarvan in de Woondeal Rivierenland. Op 9 mei wordt een beeldvormende raadsvergadering over wonen gehouden.
We bevorderen dat in 2023 inwoners meer kansen hebben op een passende woning in de eigen kern.	Evenwichtige spreiding van woningbouw over de verschillende kernen.		Voor bijna alle kernen hebben we woningbouwverzoeken ontvangen. Daarnaast lopen er een aantal CPO projecten onder andere in Buurmalsen en Asperen. We werken aan regelgeving met betrekking tot bijvoorbeeld zelfbewoningsplicht.
We vergroten het aandeel sociale woningen in de woningbouw per jaar.	Percentage sociale woningen als onderdeel van de totale woningbouw en woningvoorraad.		In de Woondeal Rivierenland is opgenomen dat we tot en met 2030 616 sociale huurwoningen gaan opleveren, waarvan naar verwachting 587 door onze corporaties. In het derde kwartaal van 2023 gaan we met de corporaties afspreken hoe we dit gezamenlijk gaan doen.

We stellen een aanjaagteam in voor versnelling, samenwerking en lobby met betrekking tot de woningbouw.	Oplevering van minimaal 2 projecten flexwoningen.		Met betrekking tot de 2 projecten waar we flexwoningen willen realiseren is het afgelopen half jaar met de corporaties gesproken over de onderliggende grondprijs voor de locaties. Dit is inmiddels afgerond. Door de langere levertijden worden de woningen naar verwachting in 2024 opgeleverd. Met ondersteuning vanuit het Expertteam Woningbouw van het RVO wordt in zijn algemeenheid gewerkt aan versnelling van de woningbouw waaronder de activiteiten voor het interne aanjaagteam.
	Realisatie tijdelijke vormen van huisvesting voor diverse groepen spoedzoekers.		Voor diverse groepen (starters, spoedzoekers, arbeidsmigranten en statushouders) wordt gewerkt aan het mogelijk maken van verschillende vormen van tijdelijke en flexibele huisvesting. Het programmaplan wonen en voorzieningen wordt opgesteld en zal in het derde kwartaal worden afgerond. Het opstellen van de woonzorgvisie ligt op schema en is eind 2023 gereed voor bestuurlijke behandeling.

4-jaar doel			
We implementeren de Omgevingswet.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We stellen het eerste wijzigingsbesluit Omgevingsplan op en brengen dat ter vaststelling in procedure.	In procedure gebracht Omgevingsplan.		Het eerste concept Omgevingsplan is opgeleverd.
We werken met de intake- en omgevingstafel voor de behandeling van ruimtelijke initiatieven.	Aantal initiatieven op de omgevingstafel.		De omgevingstafels zijn ingesteld en de interne werkprocessen zijn hierop aangepast. De externe communicatie is kleinschalig met direct betrokkenen opgepakt en wordt grootschaliger meegenomen bij de algemene communicatie over de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

<p>We stellen voor 7 kernen een ruimtelijke kanskaart op.</p>	<p>Aantal ter vaststelling aan de raad aangeboden ruimtelijke kanskaarten.</p>		<p>Voor de kanskaart Deil (pilotproject) is in het eerste kwartaal een participatietraject gestart. Voor Hellouw, Heukelum en Tricht is gestart met de voorbereiding van een kanskaart. Er wordt binnenkort gestart met de kanskaart voor Haaften.</p>
<p>We bereiden het zelf gaan verlenen van vergunningen bouwen voor en we onderzoeken het ook terughalen en zelf uitvoeren van de toezicht- en handhavingstaken.</p>	<p>Plan van aanpak voor implementatie van de vergunningtaken.</p>		<p>Per 1 oktober 2020 is een kwartiermaker aangesteld. Een plan van aanpak voor de voorbereiding op het terughalen van vergunningtaken is opgesteld en reeds vastgesteld door de stuurgroep VTH. Het college van B&W is hierover geïnformeerd. Een kaderstellend-onderzoek is gestart om de wijze waarop vergunningtaken worden teruggehaald en geïmplementeerd, de voorwaarden en consequenties voor implementatie en uittreding inzichtelijk te maken. Het onderzoeksrapport wordt in december opgeleverd. College, raad en OR worden meegenomen in het proces en de impact ervan. Op 16 mei vindt een beeldvormende raadsvergadering plaats over de VTH-taken. Besluitvorming vindt plaats in 2024.</p>
	<p>Besluitvorming over het terughalen van de toezicht- en handhavingstaken.</p>		<p>Onderzoek wordt uitgevoerd in 2024. Dit is na afronding van het kaderstellend-onderzoek naar de implementatie van vergunningverlening. De stuurgroep VTH is akkoord. Het college van B&W is hierover geïnformeerd.</p>

Programma 10 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

4-jaar doel			
De financiële sturing door bestuur en organisatie is versterkt.			
Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We willen een programma indeling die de sturing op de voor West Betuwe belangrijke thema's en opgaven ondersteunt.	Vastgestelde programma indeling voor de begrotingen vanaf 2024.		Het onderzoek is afgerond en de gemeenteraad heeft de nieuwe programma indeling in zijn vergadering van april 2023 vastgesteld.
We zorgen voor een meerjarig financieel sluitende begroting.	We hebben voor concrete projecten/opgaven de mogelijkheden voor subsidiëring benut.		We hebben voor een aantal projecten subsidies aangevraagd of de voorbereidingen hiervan in gang gezet.
	We hebben een inschatting van de mogelijkheden voor en financiële omvang van subsidiëring voor concrete projecten/opgaven.		We hebben met de ondersteuning van een subsidiebureau een subsidiescan uitgevoerd en op basis van een afwegingenkader negen zeer interessante projecten vastgesteld waarvoor we subsidies aanvragen.
	Onze sturing op opbrengsten en kosten is verbeterd.		Het proces van de jaarrekening 2022 heeft inzicht gegeven welke financiële processen bijsturing behoeven. Dit gaat vooral om een tussentijdse vooruitblik op de grondexploitaties en de kapitaallasten. In 2023 sturen we hierop bij. Waar mogelijk verwerken we de uitkomsten hiervan in de 2e bestuursrapportage. Als dat niet haalbaar is, zorgen we voor het extra ijkmoment.
	Onze sturing op opbrengsten en kosten in het sociaal domein is verbeterd.		Per kwartaal monitoren we de uitgaven en inkomsten in het sociaal domein met behulp van een nieuw dashboard. Doordat de huidige contracten met de zorgaanbieders zijn verlengd hebben we nog onvoldoende grip op de tijdige facturering door alle zorgaanbieders.
De actualiteit en betrouwbaarheid van onze financieel administratieve processen is in 2023 verbeterd.	We hebben in 2023 (over 2022) een definitieve controleverklaring uiterlijk op het moment dat de gemeenteraad de jaarstukken 2022 vaststelt.		Periodiek vindt er overleg plaats met de bedrijfsvoeringsorganisatie en met de accountant. Hierdoor verloopt het proces naar wens voor wat betreft kwaliteit en tijdigheid.

	De rechtmatigheidsfouten blijven binnen de tolerantiegrenzen.		De Inhuurdesk van BWB voor de inkoop van tijdelijk extern in te huren personeel en het team Inkoop West Betuwe voor de overige inkoopbehoeften versterken hun adviserende rol. Hierdoor wordt het rechtmatig inkopen en aanbesteden bevorderd. Zo zijn de afgelopen periode verschillende aanbestedingen voorbereid en uitgevoerd gericht op het sluiten van meerjarige overeenkomsten om daarmee (mede) de rechtmatigheid van deze inkopen te verzekeren. Daarnaast draagt het verder digitaliseren en registreren van het inkoopproces eveneens bij aan het verbeteren van de rechtmatigheid.
	We zorgen dat er in 2023 concrete verbeteringen in de administratieve processen worden gerealiseerd.		Stap voor stap worden de verbeteringen uit het ontwikkelplan gerealiseerd. Hierdoor versterken we samen met BWB het functioneren van de financiële afdeling van BWB en het samenspel met medewerkers van West Betuwe.
De actualiteit en betrouwbaarheid van onze financieel administratieve processen wordt ook voor de langere termijn geborgd.	Er is een nieuwe ontwikkelplan vastgesteld voor het verbeteren van de administratieve processen dat de kwaliteit op langere termijn borgt.		Op basis van het onderzoek hebben wij besloten om de financieel administratieve processen ook in de toekomst door Bedrijfsvoeringorganisatie West Betuwe (BWB) uit te laten voeren. De aanbevelingen van het onderzoek neemt BWB mee in een volgende versie van het ontwikkelplan. Het nieuwe ontwikkelplan is in het 2de kwartaal 2023 gereed.

4-jaar doel

De inrichting van onze begroting en financiële systemen zorgt voor optimale mogelijkheden om de leefbaarheid van onze kernen te versterken.

Jaardoel 2023	Resultaat	Voortgang	Toelichting
We richten onze begroting en financiële systemen voor zo ver mogelijk en wenselijk kerngericht in.	We hebben door middel van een aantal pilots ervaring opgedaan met kerngericht begroten.		Het kerngericht begroten voeren we in vanaf de begroting 2024. In 2024 gaan we ervaring opdoen met pilots.

2. Financiële hoofdlijnen

Deze bestuursrapportage is het tweede P&C-product van het begrotingsjaar 2023. De rapportage geeft inzicht in de uitvoering van de begroting 2023 bij ongewijzigd beleid, er worden dus geen beleidsmatige keuzes in voorgesteld. De rapportage geeft de onvermijdelijke mee- en tegenvallers weer die zich voordoen of worden voorzien bij het uitvoeren van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.

Wanneer de gemeenteraad de begroting vaststelt, wordt daarmee formele goedkeuring gegeven tot het doen van uitgaven in het eerste jaar. Met de vaststelling van de Programmabegroting 2023 is dus goedkeuring gegeven tot het doen van uitgaven in 2023. De begroting bevat daarnaast de meerjarenbegroting over de jaren 2024 tot en met 2026, welke ter kennisname naar de raad is gegaan. Hieruit volgt logischerwijs dat dit ook geldt voor begrotingswijzigingen. Dit betekent dat met het vaststellen van de eerste bestuursrapportage 2023 alleen het lopende jaar 2023 wordt geautoriseerd.

De rapportage geeft dus niet alleen inzicht in de uitvoering van de begroting in het lopende jaar, maar geeft afwijkingen ten opzichte van de begroting in de jaren 2024 tot en met 2026.

De budgettaire gevolgen van deze rapportage zijn bepalend voor de financiële ruimte die het college en de gemeenteraad hebben om het coalitieakkoord uit te voeren. Uiteraard betekent dit niet dat niet scherp is gekeken of de ingediende afwijkingen daadwerkelijk onvermijdelijk zijn. In geval van tegenvallers is het mogelijk om richting het einde van het jaar bij te sturen. Het college heeft met inachtneming van de begrotingsregels getracht zoveel mogelijk knelpunten in de uitvoering op te vangen; alleen de onvermijdelijke tegenvallers die niet kunnen worden gecompenseerd of waarvan nog niet zeker is of deze kunnen worden gecompenseerd zijn opgenomen in deze rapportage.

Het financiële beeld

Bijdragen van het Rijk zijn goed voor ongeveer zestig procent van de totale inkomsten van de gemeente.

Vanaf 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek 'samen de trap op en samen de trap af' geïndexeerd. Er wordt alleen een accres voor loon- en prijsontwikkelingen (LPO) verstrekt, geen volume accres. Het huidige LPO accres wordt, net als de jaren tot en met 2025, vanaf 2026 bijgesteld op basis van de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling zoals door CPB geraamd wordt. In de Voorjaarsnota 2023 is door het kabinet besloten om het gemeentefonds voor de volume ontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat het gemeentefonds vanaf 2027 wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.

In onderstaande tabel zijn de meerjarige ontwikkelingen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023 (jaarschijf 2023) en de begroting 2024 (jaarschijven 2024-2026) opgenomen die volgen uit deze rapportage. Het financiële beeld laat zien er als volgt uit:

Bedragen x 1.000 euro

Effect op begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Saldo Begroting 2023 en verder	0	0	0	-1.281	-2.003
Raad 20-12-2022 Uitbreiding lokaal Brede School Herwijnen	0	-14	-14	-14	-14
Saldo voor eerste bestuursrapportage 2023	0	-14	-14	-1.295	-2.017
Mee- en tegenvallers Gemeenschappelijke regelingen	0	-1.565	-1.481	-1.492	-1.327
Mee- en tegenvallers Indexeringen	0	0	0	0	0
Mee- en tegenvallers Programma 1-10	-1.291	1.618	1.837	2.921	3.555
Totaal mee- en tegenvallers eerste bestuursrapportage 2023	-1.291	53	356	1.428	2.227
Saldo na eerste bestuursrapportage 2023	-1.291	39	341	133	210

Mee- en tegenvallers

Op basis van nieuwe inzichten, externe factoren of de uitvoering over de eerste vier maanden van dit jaar is het nodig om de begroting bij te stellen om het door de gemeenteraad vastgestelde beleid uit te kunnen voeren. Uiteraard is in het geval van tegenvallers scherp gekeken of sprake is van een onvermijdelijke tegenvaller of dat met inachtneming van de begrotingsregels een oplossing kan worden gevonden binnen de beschikbare budgetten.

We hebben de mee- en tegenvallers onderverdeeld in drie categorieën:

- Gemeenschappelijke regelingen: wijziging in de bijdrages vanuit de begrotingen 2024
- Indexaties: prijsstijgingen energie, bouwkosten, maar ook CAO-verhogingen, inflatie e.d.
- Overig: dit betreft de mee- en tegenvallers per programma.

Daar waar het gaat om substantiële afwijkingen (minimaal 25.000 euro op programmaonderdeelniveau)¹ worden deze toegelicht in hoofdstuk 3. in hoofdstuk 3.11 staan de budget neutrale aanpassingen.

Wat is niet meegenomen in deze eerste bestuursrapportage 2023

De financiële resultaten van de jaarrekeningen van de diverse gemeenschappelijke regelingen zijn niet in deze rapportage verwerkt. De resultaatbestemming moet nog definitief vastgesteld worden door de algemeen besturen van de gemeenschappelijke regelingen. De resultaten hiervan verwerken we in de tweede bestuursrapportage 2023.

¹ Conform artikel 6 van de financiële verordening West Betuwe

3. Toelichting op de afwijkingen

3.1. Gemeenschappelijke regelingen

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
1. Begrotingen gemeenschappelijke regelingen					
Begroting 2023 - GGD Gelderland-Zuid (GGD)	0	0	0	0	0
Begroting 2024 - Regio Rivierenland	PM	-143	-143	-143	-143
Begroting 2024 - Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB)	0	-100	-100	-100	-100
Begroting 2024 - Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)	0	-52	-70	-87	-104
Begroting 2024 - Regionaal Archief Rivierenland (RAR)	0	0	0	0	0
Begroting 2024 - Werkzaak Rivierenland	0	-1.242	-1.141	-1.136	-953
Begroting 2024 - GGD Gelderland-Zuid (GGD)	0	-36	-36	-36	-36
Begroting 2024 - Avri	0	9	9	9	9
Begroting 2024 - Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	0	0	0	0	0
Begroting 2024 - Belastingssamenwerking Rivierenland (BSR)	0	0	0	0	0
Totaal GR-en	0	-1.565	-1.481	-1.492	-1.327

1. Begrotingen gemeenschappelijke regelingen

Van de gemeenschappelijke regelingen waarin West Betuwe deelneemt zijn inmiddels de concept begrotingen 2023 ontvangen. Hierdoor is bekend met welke financiële bijdrage vanuit West Betuwe door de verschillende regelingen rekening is gehouden. Hoewel op het moment van samenstellen van deze rapportage de meeste begrotingen nog niet door de Algemeen Besturen van de regelingen zijn vastgesteld, wordt voor het scheppen van een volledig financieel beeld wel rekening gehouden met de (voorlopige) uitkomsten van de aangeboden begrotingen. Hierbij hebben we nog geen rekening gehouden met de ingediende zienswijzen.

ODR Werkprogramma 2023

Op het totale ODR Werkprogramma 2023 komen we 167.600 euro tekort ten opzicht van de begroting 2023. Voor 101.000 euro is dekking aanwezig binnen bestaande (project)budgetten. Daarnaast wordt er een subsidie ontvangen van 11.600 euro. Het resterende tekort wordt incidenteel gedekt uit de te verwachte extra legesopbrengsten van 55.000 euro. Op basis van de ervaringen uit voorgaande jaren is bij de vaststelling van het ODR Werkprogramma 2023

uitgegaan van een extra legesopbrengst omgevingsvergunningen bouw ad 40.000 euro en voor de extra inkomsten leges omgevingsvergunningen milieu van 15.000 euro.

Wat het financieel effect is voor het meerjarenperspectief is nog onduidelijk. Met de komst van de Omgevingswet op 1 januari 2024 verandert ook de legesverordening. Het is nog onvoldoende duidelijk of deze verandering zal bijdrage in een verhoging of verlaging van de legesopbrengsten.

3.2. Indexaties

Indexeringen gemeenschappelijke regelingen

De concept begrotingen 2024 van de gemeenschappelijke regelingen zijn inmiddels ontvangen. In deze begrotingen staat de financiële bijdrage voor de gemeente West Betuwe. Voor een aantal gemeenschappelijke regelingen betreft dit een verhoging van de financiële bijdrage. Deels wordt deze verhoging veroorzaakt door indexatie van lonen en prijzen. Hoewel op het moment van samenstellen van deze rapportage de meeste begrotingen nog niet door de Algemeen Besturen van de regelingen zijn vastgesteld, wordt voor het scheppen van een volledig financieel beeld wel rekening gehouden met de (voorlopige) uitkomsten van de aangeboden begrotingen.

Overige indexeringen

In de begroting 2023 hebben we rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 6,3 procent voor de prijsstijgingen van 2023. Echter is gebleken dat dit voor bepaalde onderdelen niet afdoende is.

Zo hanteren de hoveniersbedrijven een indexering van 9,8% wat effect heeft op de omvorming van de bomen en beplanting. De GWW-index (Grond-, Weg-, en Waterbouw) hanteert een index van 13,4%. De NEA-index voor vervoerskosten hanteert voor 2023 een index van 13,7%. Ook de salarissen van het personeel stijgen met gemiddeld 9,1%. Deze kostenstijgingen dekken we uit de stelpost loon- en prijsstijgingen.

Omdat nog niet op alle onderdelen zicht is op de kostenstijgingen komen we hier in de tweede bestuursrapportage 2023 nog verder op terug. Bij de meicirculaire 2023 ontvangen ook nog structurele compensatie gelden voor de inflatie 2022 en verder. Dit voegen we toe aan de stelpost loon- en prijsstijgingen. Vooruitlopend op de ontvangst van deze circulaire is er al wel een voorlopige inschatting gemaakt.

Compensatie via het gemeentefonds

Vooruitlopende op het verschijnen van de meicirculaire 2023 hebben we, op basis van de voorjaarsnota 2023 van het rijk, al rekening gehouden met de volgende compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen (LPO) door het rijk:

Bedragen x 1.000 euro

Effect op begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Meicirculaire 2023/nabetaling LPO 2022	276	267	268	269	271
Meicirculaire 2023/aanvulling LPO 2023	345	334	335	337	338
Meicirculaire 2023/LPO 2024	0	3.608	3.615	3.637	3.652
Totaal	621	4.209	4.218	4.243	4.261

Compensatie via indexering OZB en leges

Ook indexeren we jaarlijks onze tarieven voor de belastingen en heffingen om de gestegen kosten (gedeeltelijk) te kunnen opvangen. Dit resulteert in de volgende meeropbrengsten:

Bedragen x 1.000 euro

Effect op begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Meeropbrengst indexering OZB 2024	0	598	599	600	601
Meeropbrengst indexering leges 2024	0	93	95	98	98
Totaal	0	691	694	697	698

De hiervoor genoemde stijgingen zijn gebaseerd op een indexering van 4,02 procent voor 2024 en dit is als volgt opgebouwd:

Berekening indexering 2024 (stand: voorjaarsnota 2023 rijk)	Wegings- factor	Act. 2022	Act. 2023	Voorl. 2024	Totaal 2024
Ontwikkeling van de loonkosten	70%	4,30%	4,00%	5,20%	
Ontwikkeling van de materiële kosten	30%	5,10%	5,90%	3,90%	
Gemiddeld		4,54%	4,57%	4,81%	13,92%
Reeds doorberekend		6,30%	3,60%	0,00%	9,90%
Totaal		-1,76%	0,97%	4,81%	4,02%

3.3. Overige mee- en tegenvallers

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo
1. Inkoop	-34	-4	-4	-4	-4
2. Ziektevervanging	-269	0	0	0	0
3. Publiek producten	44	172	209	278	282
4. Overige mee- en tegenvallers	-46	-56	-56	-56	-56
Totaal programma	-305	112	149	218	222

1. Inkoop

Voor het (laten) uitvoeren van een jaarlijkse uitgavenanalyse is geen budget in de begroting opgenomen. Om de inkoopfunctie binnen West Betuwe verder te professionaliseren is hier voor een structureel werkbudget van 4.000 euro per jaar noodzakelijk.

De kosten om de inkooptrajecten die op de aanbestedingskalender 2023 zijn opgenomen goed te laten ondersteunen door externe inkoopadviseurs zullen 30.000 euro hoger uitvallen dan begroot. Achterliggende reden is, dat we een interne vacature nog niet hebben kunnen vervullen.

2. Ziektevervanging

Het ziekteverzuimpercentage bedraagt op dit moment 7%. Ter vergelijking, landelijk lag dit percentage in 2022 op 6,4% en in 2021 op 5,7%. Van dit percentage betreft meer dan de helft middellang of lang verzuim. Voor structurele afwezigheid is een budget beschikbaar van 51.828. We zijn voornemens om een deel van dit bedrag in te zetten voor vitaliteitsbeleid om hierdoor het ziekteverzuim terug te dringen. Binnen andere budgetten is beperkt ruimte beschikbaar voor de noodzakelijke ziektevervanging. Voorgesteld wordt het bestaande budget incidenteel met 269.281 euro op te hogen.

3. Publiek producten

Binnen publiek worden de volgende wijzigingen verwacht:

Er wordt een piek verwacht in de aanvraag van het aantal reisdocumenten/identiteitskaarten. Deze piek wordt veroorzaakt doordat sinds 2014 documenten 10 jaar geldig zijn in plaats van 5 jaar. Hierdoor zal vanaf 2023 tot en met 2027 een steeds hoger bedrag binnenkomen. Tegelijk zullen hierdoor de afdrachten van leges gaan stijgen.

In de aanvraag van het aantal rijbewijzen wordt juist een daling voorzien. Dit is gebaseerd op prognoses van de RDW. Als gevolg van het minder verwachte aantal aanvragen wordt ook een afname verwacht in de leges die wij moeten afdragen.

Onder de post burgerzaken wordt een hogere inkomstenbron verwacht. Dit heeft meerdere oorzaken, zoals het indexeren van prijzen, zoals herijking op basis van de gemeentelijke fusie, de verbouwing en het eindigen van de coronapandemie.

Onder de post uittreksels en VOG vindt een wisselend beeld plaats. Enerzijds vinden er minder inkomsten en uitgaven op het gebied van leges plaats in het kader van digitalisering. Anderzijds geldt ook hier dat vanwege indexatie en gevolgen van de fusie ook meer inkomsten worden ontvangen.

Deze wijzigingen leiden tot een structureel voordeel van 43.857 euro in 2023 oplopend tot 281.857 euro in 2027.

4. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft de volgende mee- en tegenvallers: contributie P10 (7.500 euro nadeel), commissie bezwaarschriften (2.200 euro nadeel), Juridische zaken (20.000 euro nadeel), accountantskosten (6.000 euro nadeel), Social Media (10.000 euro nadeel) en rekenkamer (21.000 euro nadeel).

Programma 2 Veiligheid

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Overige mee- en tegenvallers	-10				
Totaal programma	-10	0	0	0	0

1. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft kosten voor juridische bijstand (10.000 euro nadeel).

Programma 3 Verkeer en vervoer

Bedragen x 1.000 euro
Bedragen x 1.000 euro

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Prioritering verkeersknelpunten	-84				
2. Overige mee- en tegenvallers	-19	-24	-24	-24	-24
Totaal programma	-103	-24	-24	-24	-24

1. Prioritering verkeersknelpunten

Alle wegbeheerders moeten verkeersdata up-to-date, betrouwbaar en actueel houden en borgen in de gemeentelijke werkprocessen. Het betreft nu 15 data items, maar in de toekomst worden dit er meer. Het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat heeft dit samen met de regionale overheden besloten. Het project staat bekend onder de projectnaam digitaliseringsopgave mobiliteitsdata. Gemeenten zijn verplicht hier uitvoering aan te geven. Op Europees niveau gaat op 1 januari 2025 deze verplichting gelden, met name in relatie tot de verkeersdata voor de autobranche door verplichte implementatie in navigatiesystemen.

Wij hebben de raad in de basis over deze ontwikkelingen via een RIN geïnformeerd. Wij begonnen de digitaliseringsopgave met de bestaande capaciteit. Op deze manier hebben wij inmiddels inzichtelijk gekregen wat de structurele gevolgen zijn. Daarnaast hebben wij de ontwikkelingen in de digitale verkeerswereld afgewacht.

Intussen is duidelijk geworden dat de invoering en het bijhouden van de verkeersdata structurele formatie-uitbreiding vraagt. De ontwikkelingen in de digitale verkeerswereld en autobranche gaan snel. Wij moeten kennis hebben en behouden om mee te kunnen praten en te ontwikkelen. De gemeente West Betuwe vervult daarbij een prominente rol in de regio.

De noodzakelijke formatie-uitbreiding betreft een digitale wegbeheerder (adviseur mobiliteit) en een medewerker data, respectievelijk 0,9 fte. Deze kosten bedragen voor 2023 84.300 euro. De structurele kosten voor 2024 en verder zijn opgenomen in de Perspectiefnota 2024.

2. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft nadelige opbrengst van parkeergelden en parkeervergunningen.

Programma 4 Economie

Geen financiële afwijkingen.

Programma 5 Onderwijs

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Leerlingenvervoer extra leerlingen	-176	-176	PM	PM	PM
2. IHP (actualisering uitvoering)	0	98	-388	-305	-226
3. Overige mee- en tegenvallers	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal programma	-183	-85	-395	-312	-233

1. Leerlingenvervoer

In de eerste bestuursrapportage van 2021 was de verwachting dat de kosten van het leerlingenvervoer structureel zouden afnemen. Echter blijkt nu dat de prognose is dat de kosten blijven stijgen. Dit heeft te maken met de NEA-indexatie van 2023. De NEA-index voor de vervoerskosten was 13,7%. De belangrijkste ontwikkelingen voor deze hoge index zijn de stijging van de CAO-lonen en de stijging van de brandstofkosten. Voor 2024 wordt de NEA-indexatie ingeschat op 5,0%. Daarnaast is de verwachting dat het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het vervoer de komende jaren gestaag stijgt. De verwachte uitgaven bedragen voor 2023 1.489.000 euro. Het nadelig verschil ten opzichte van de begroting bedraagt in 2023 en 2024 334.000 euro. Hiervan wordt 158.250 euro gedekt door de stelpost prijsstijgingen.

2. Integraal huisvestingsplan onderwijsgebouwen (IHP)

In het vastgestelde IHP zijn tien investeringen opgenomen die nog niet in ontwikkeling zijn genomen. Het gaat hierbij om een totaal investeringsbedrag van 25,4 miljoen euro. Inmiddels zijn we 3 jaar verder en is het noodzakelijk om de investeringsbedragen te indexeren en ook een concretere planning te maken. Het totaalbedrag stijgt hierdoor naar 31,2 miljoen euro. Het grootste gedeelte kan (op termijn) gedekt worden uit de extra middelen die door uw raad beschikbaar zijn gesteld (lasten van een gemiddelde jaarlijkse investering van 2,2 miljoen euro tot en met 2032). De effecten zijn als volgt:

Bedragen x 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Actualisatie kapitaallasten	0	157	810	800	914	1.050	1.307	1.290	1.274	1.363	1.412
Aanwezige dekking in begroting	0	255	361	434	627	790	928	1.065	1.199	1.331	1.461
Toename lasten	0	98	-449	-366	-287	-260	-379	-226	-75	-32	49
Dekking uit stelpost Prijsstijgingen	0	61	61	61	61	61	61	61	61	61	61
Extra lasten	0	160	-388	-305	-226	-198	-317	-164	-13	30	110

Qua investeringen betreft het de volgende actualisaties:

Investerings	Jaar	In IHP opgenomen	Geïndexeerd 2023
IKC Jan Harmenshof Oranje Nassau	2024 €	6.350.000 €	7.810.081
IKC Buurmalsen Tricht	2023 €	2.425.000 €	2.982.590
Openbare Basisschool De Waerdenburgh	2031 €	1.638.900 €	2.015.739
D'n Bogerd	2026 €	1.920.000 €	2.361.473
Christelijke Basisschool Beesd	2024 €	3.800.000 €	4.673.749
De Bloeiende Betuwe	2027 €	2.280.000 €	2.804.250
R Lokhorst school	2028 €	2.240.000 €	2.755.052
Burgemeester Westerbeek van Eertenschool	2028 €	1.958.000 €	2.408.211
Freule van Pallandschool	2032 €	1.694.250 €	2.083.816
Basisschool de Rietschoof	2032 €	1.064.813 €	1.309.650

3. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft kosten voor peuterspeelzaalwerk (8.000 euro nadeel) en Gymzalen die niet in eigendom zijn bij de gemeente en geen onderdeel zijn van een dorpshuis(1.000 euro voordeel).

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Parkeerplaats sportcomplex de Randhorst	-35				
2. Overige mee- en tegenvallers	-31				
Totaal	-66	0	0	0	0

1. Parkeerplaats sportcomplex de Randhorst

Er wordt een beachveld met drie speelvelden en 31 groene parkeerplaatsen aangelegd in combinatie met de waterberging 1e fase ten noorden van sportcomplex "De Randhorst" in Geldermalsen. Voor de aanleg van de parkeerplaatsen wordt incidenteel 35.500 euro voor beschikbaar gesteld. De aanleg van het beachveld en de waterberging wordt gedekt uit bestaande budgetten.

2. Overige mee- en tegenvallers

Dit betreft kosten voor aanpassen van het vlaggen als gevolg van arbo-regelgeving (21.000 nadeel) en parkeerplaats sportpark Beesd (10.000 euro nadeel).

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Dorpshuis De Koels	-40				
2. Onderuitputting bijstandsuitvoering	566	652	530	537	549
3. Ambulantisering van zorg	-62	-62	-62	-62	-62
4. Overige mee- en tegenvallers	-28	-28	-19	-19	-19
Totaal	436	562	449	456	468

1. Dorpshuis de Koels Vuren

Voor dorps huis De Koels in Vuren wordt een toekomstscenario uitgewerkt. De gemeente is bereid om gedurende 2023 het exploitatietekort van het gebouw (dorpshuis + gymzaal) voor haar rekening te nemen. Hiertoe hebben we een voorschot verstrekt van 25.000 euro (15.000 euro voor het begrote tekort van het

dorpshuis en 10.000 euro voor het begrote tekort van de gymzaal). Voor de begeleiding van de uitwerken van een toekomstscenario is een adviseur ingeschakeld. De hiermee gemoeide kosten bedragen maximaal 15.000 euro.

2. Onderuitputting bijstandsuitvoering BUIG/Loonkostensubsidie

Sinds de begroting 2023 draagt West Betuwe meer aan Werkzaak af dan de werkelijke uitkeringslasten. Dit betreft de regionale solidariteit. Overigens was afgesproken dat we in 2023 en 2024 respectievelijk 50 en 25 procent van dit voordeel mochten houden. Het verschil tussen de doorbetaalde rijksbijdrage en de werkelijke bijstandskosten wordt door werkzaak op een stelpost in de begroting geraamd en na afloop van het dienstjaar met de gemeenten verrekend. Het is reëel om binnen de gemeentelijke begroting rekening te houden met een stelpost voor de onderuitputting op de bijstandsuitvoering. Dat is tot op heden (nog) niet gebeurd. Met een voorzichtig uitgangspunt achten we het reëel om rekening te houden met een onderuitputting van 75 procent op de door werkzaak geraamde stelpost. De door werkzaak geraamde stelpost is immers geld dat van de gemeenten is. De effecten voor West Betuwe zijn als volgt:

Effect op begrotingsjaar	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Stelpost BUIG/LKS West Betuwe	865	1.275	1.245	1.264	1.302
Stelpost BUIG/LKS overige gemeenten	2.767	3.260	3.105	3.145	3.200
Totaal	3.632	4.535	4.350	4.409	4.501
Stelpost BUIG/LKS West Betuwe	865	1.275	1.245	1.264	1.302
Niet in solidariteit	50%	25%	0%	0%	0%
Inboeken	75%	75%	75%	75%	75%
Ten gunste van West Betuwe (A)	324	239	0	0	0
Stelpost totaal in begroting WZ	3.632	4.535	4.350	4.409	4.501
Wel in solidariteit	50%	75%	100%	100%	100%
Aandeel West Betuwe in uitkeringen	17,80%	16,17%	16,22%	16,25%	16,26%
Subtotaal	323	550	706	716	732
Inboeken	75%	75%	75%	75%	75%
Ten gunste van West Betuwe (B)	242	413	530	537	549
Totaal (A + B)	566	652	530	537	549
<i>Aandeel West Betuwe in solidariteit (75% variant)</i>	<i>82</i>	<i>304</i>	<i>404</i>	<i>411</i>	<i>427</i>

3. Ambulantisering van zorg

Overeenkomstig de septembercirculaire 2019 ontvangen we structureel extra middelen voor ambulantisering GGZ. In verband met verschuiving van lasten van facultatieve taken naar uniforme taken binnen de begroting van de GGD hebben we deze middelen in 2022 onterecht uit de begroting gehaald. Hierbij corrigeren we dit omdat de zorg wel verleend wordt.

4. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft kosten voor aanpak zorgfraude (9.000 euro nadeel) en regionaal contractbeheer WMO/jeugd (19.000 euro nadeel).

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Overhead WRP	-500				
2. The Dutch	-563				
Totaal	-1.063	0	0	0	0

Water Riolerings Plan

Uitgangspunt is dat het product budgettair neutraal in de begroting is opgenomen; Netto opbrengsten minus exploitatiekosten worden toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening. Er wordt minder overhead toegerekend aan het WRP. Vanaf de jaarrekening 2022 is de opslag van de overhead gewijzigd door het toepassen van de modelverordening VNG (van opslag op de loonkosten naar het aandeel van het taakveld riolering in de totale begroting). Hierdoor wordt er meer toegevoegd aan de voorziening WRP en leidt tot een nadeel van 500.000 euro.

The Dutch

Voor The Dutch worden in 2023 de volgende kosten verwacht met een totaal bedrag van 563.000 euro. Deze kosten zijn niet begroot.

- De kosten van de projectleider voor de afwikkeling van dit project. Deze kosten bedragen naar verwachting 120.000 euro
- Een bedrag van 263.000 euro voor de adviseringsuren voor de omgevingsdienst waarbij dit jaar nog veel inspanningen worden verwacht in verband met de transitie naar een andere aannemer en het toezicht en handhaving op het aangepaste plan van aanpak met inpassing op de lange termijnvisie.
- Een bedrag van 40.000 euro voor het afhandelen van de beroepszaken waar de expertise van een advocaat op wordt ingezet.
- Een bedrag van 40.000 euro voor inhuur van externe bureaus (o.a. ingenieursbureaus). Er is o.a. een jaarlijks terugkerende monitoringsronde en er worden adviezen ingewonnen op gebied van milieu en geotechniek.
- Een bedrag van 100.000 euro voor het afhandelen van het omvangrijke WOO-verzoek. Er is begin dit jaar opdracht gegeven aan DATAMask die ons begeleidt bij dit WOO verzoek.

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Planschade	-60				
2. Verliesvoorzieningen grondexploitatie	-133	-136	-139	-192	-115
3. Overige mee- en tegenvallers	-7	0	0	-21	-21
Totaal	-200	-136	-139	-213	-136

1. Planschade

Wij zien dat er veel meer planschadeverzoeken worden ingediend dan in andere jaren. Voor de afhandeling van deze verzoeken moeten de kosten voor interne inzet worden verhoogd met 50.000 euro en is 10.000 euro extra nodig voor de ondersteuning door externe adviseurs.

2. Verliesvoorzieningen grondexploitatie

Door de actualisatie van de verliesvoorzieningen in de jaarrekening 2022 neemt de (jaarlijkse) toevoeging van de disconteringsrente van 2 procent vanaf 2023 ook structureel toe.

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Geactualiseerde toevoeging disconteringsrente	-513	-523	-533	-544	-474
Oude toevoeging disconteringsrente	-379	-387	-395	-352	-359
Totaal	-133	-136	-139	-192	-115

4. Overige mee- en tegenvallers (< 25.000 euro)

Dit betreft kosten voor opstellen nota grondbeleid (7.000 euro nadeel) en kosten voor Anders Wonen (21.000 euro nadeel).

Programma 10 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Effect op begrotingsjaar	Bedragen x 1.000 euro				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Gemeentelijke eigendommen	-122	-31	-31	-31	-31
2. Pachtopbrengsten	-27	-27	-27	-27	-27
3. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (decembercirculaire 2022)	234	212	373	508	749
4. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (gelden Jeugdzorg)	0	386	400	0	0
5. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (besparingen Jeugdzorg)	0	563	763	1.962	2.076
6. Algemene uitkering stelpost BTW Compensatiefonds	185	185	185	185	185
7. Meicirculaire 2023	-66	-100	134	199	307
Totaal	203	1.188	1.797	2.796	3.258

1. Gemeentelijke eigendommen

Voor 2023 is er een incidenteel bedrag benodigd van 85.000 euro:

- *Planvorming en onderzoek:* Divers gemeentelijk vastgoed kan worden verkocht omdat het niet meer nodig is. De meesten panden hebben een maatschappelijke bestemming. De gebouwen zijn vaak ook geschikt te maken, te transformeren, voor bijvoorbeeld een woonbestemming. Voordat een pand wordt verkocht bepaald de gemeente of het pand een andere bestemming kan krijgen. En om dat te bepalen is een ruimtelijke visie nodig en moeten verschillende onderzoeken worden uitgevoerd als bijvoorbeeld een bodem- of geluidsonderzoek. Voor deze vormen van onderzoek is budget nodig. Voor 2023 is dat geraamd op 85.000 euro.
In 2024 en 2025 zullen er ook panden en gronden worden verkocht ook daar is voor nodig dat een ruimtelijke visie wordt opgesteld. Voor de komende jaren is er daarom behoefte diverse ruimtelijke visies op te stellen en dus behoeften aan financiële ruimte om een visie op te laten stellen en onderzoeken uit te voeren.

Daarnaast zijn er extra kosten die structureel van aard zijn voor een bedrag van 30.500 euro:

- *Taxatiekosten:* Het budgetniveau voor het uitvoeren van taxatie is sinds 2019 op het niveau van de voormalige gemeente Geldermalsen en is niet geïndexeerd. Daarnaast zijn de kosten voor taxaties verhoogd. Het budget volstaat niet voor de gemeente West Betuwe met veel meer vastgoed. Het bedrag dient structureel te worden verhoogd met 5.500 euro.

- *Uitbestede werkzaamheden*: Naar aanleiding van jurisprudentie, bij voorbeeld het Didam-arrest, en/of voorgenomen transacties is het nodig om juridisch advies of onderzoeken als een bodemonderzoek of een bouwkundig onderzoek te laten uitvoeren. Daarvoor is onvoldoende financiële ruimte begroot. Er is behoefte om daarvoor het budget uitbestede werkzaamheden met een bedrag van 25.000 euro structureel te verhogen.

2. Pachtopbrengsten

In de begroting is een totaal aan pachtopbrengsten begroot van ongeveer 71.000 euro. Een deel van de agrarische gronden liggen als voorraad in exploitatiegebieden als De Plantage of Hondsgemet. Pachtopbrengsten van die gronden komen binnen de lopende grondexploitaties. Voor 2023 wordt een pachtopbrengsten verwacht van ruim 43.000 euro. Een nadelig structureel effect van 27.329 euro voor het begrotingssaldo.

3. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (decembercirculaire 2022)

Actualisatie van de rijksbijdrage op basis van de decembercirculaire 2022 en de meest actuele gegevens resulteren in een iets hogere uitkering. Een gedeelte hiervan wordt ingezet voor taakmutaties. Dit zijn gelden die in de circulaire beschikbaar gesteld worden voor nieuwe taken en intensivering van bestaande taken. Op basis van de meest actuele gegevens van BSR is zowel naar de ozb correctie in de algemene uitkering en naar de ozb opbrengsten gekeken. Ten opzichte van de eerdere ramingen nemen deze opbrengsten licht toe. Per saldo is het netto effect van de decembercirculaire 2022 positief.

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bruto toename algemene uitkering	196	181	257	201	155
Netto toename onroerende zaakbelastingen	40	40	40	40	40
Oormerken prijsontwikkelingen	0	0	0	0	0
Oormerken taakmutaties	-18	-19	-19	-18	-26
Actualisatie maatstaven	16	10	95	285	580
Totaal netto effect decembercirculaire 2022	234	212	373	508	749

Structurele rijksbijdrage vanaf 2027

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026 heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig 1 miljard euro beschikbaar gesteld. Op 28 april 2023 heeft het kabinet in de Voorjaarsnota 2023 aangekondigd dat dit bedrag vanaf 2027 structureel beschikbaar komt. Hiervan is 924 miljoen euro voor de algemene uitkering en 76 miljoen euro voor het BTW-compensatiefonds. Omdat op grond van het provinciale toezichtskader deze bijdrage structureel mocht worden ingeboekt, is er nu voor ons niet sprake van een voor- of nadeel.

4. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (hervormingsagenda Jeugd: gelden Jeugdzorg)

Het Rijk en de VNG hebben op 18 april dit jaar laten weten dat een financieel principeakkoord bereikt is voor de Hervormingsagenda Jeugd. Eén van de financiële afspraken in het principeakkoord is dat de huidige besparingsreeks van 374 miljoen euro voor 2023, 463 miljoen euro voor 2024, 563 miljoen euro voor 2025 voor 2023 tot en met 2025 bevroren is op het niveau van 374 miljoen euro. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op 961 miljoen euro en loopt op tot iets meer dan een miljard euro voor 2027. Verder zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 miljoen voor 2024, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Voor 2024 geldt dat de geraamde extra besparing van € 100 miljoen vanwege een vertraging in de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd is vervallen. Het vervallen van de extra korting voor 2024 heeft geen budgettair effect. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening moeten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming voor de uitgaven.

Voor West Betuwe is er sprake van de volgende (financiële) effecten:

Bedragen x € 1 mln.	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Basis (= tekort Jeugdzorg volgens Commissie van Wijzen)	1.828	1.828	1.828	1.828	1.828	1.828
2. Dossiers met overeenstemming	-374	-374	-374	-961	-1.017	-1.017
3. Dossiers zonder overeenstemming	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Ministerie van VWS uitvoering hervormingsagenda	-9					
Inkomensafhankelijke bijdrage	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal middelen Jeugdzorg	1.445	1.454	1.454	867	811	811
4. Aanvullende maatregelen (besparing) CA ¹	0	0	500	500	511	511
Gereserveerd op aanvullende post (AP)	1.445	1.454	954	367	300	300
norm provinciaal toezichthouders	1,00	1,00	1,00	1,00	0,75	0,75
	1.445	1.454	954	367	225	225
5. € 1 mln. staat voor West Betuwe gelijk aan:	2.041	2.041	2.041	2.041	2.041	2.041
Scenario voor de baten van de begroting:	2.949.728	2.968.100	1.947.400	749.200	459.300	459.300
6. Reeds opgenomen bedrag bij septembercirculaire 2022	2.949.728	2.582.300	1.547.300	749.200	459.300	459.300
Budgettair effect compensatie jeugdzorg voor begroting	0	385.800	400.100	0	0	0

Scenario voor de lasten van de begroting besparingen						
Bedragen x € 1 mln.	2023	2024	2025	2026	2027	2028
7. Lager te ramen uitgaven in de begroting (maatregelen CA)²	0	0	1.000.000	1.000.000	1.040.000	1.040.000
Reeds opgenomen bedrag bij septembercirculaire 2022	0	200.000	1.000.000	1.000.000	1.040.000	1.040.000
Budgettair effect lagere lasten jeugdzorg voor begroting	0	-200.000	0	0	0	0
Scenario voor de lasten van de begroting besparingen						
7. Lager te ramen uitgaven in de begroting (dossiers met overeenstemming)	0	763.000	763.000	1.962.000	2.076.000	2.076.000
Reeds opgenomen bedrag bij septembercirculaire 2022	0	0	0	0	0	0
Budgettair effect lagere lasten jeugdzorg voor begroting	0	763.000	763.000	1.962.000	2.076.000	2.076.000
Compensatie West Betuwe in meicirculaire 2022				2.949.728		
<p>¹ Het coalitieakkoord vermeldt dat dat "vanaf 2024 in aanvulling op de huidige hervormingsagenda extra beleidsmaatregelen in de jeugdzorg genomen worden". Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 gaat het om een besparing van respectievelijk 100 miljoen, 500 miljoen en 500 miljoen Vanaf 2027 en structureel gaat het om € 511 miljoen.</p> <p>² Voor de jaren 2024 en verder moeten gemeenten rekening houden met de voorgenomen besparingen en in de begroting voor Jeugdzorg een lagere raming opnemen voor de uitgaven a.g.v. de aanvullende (besparings)maatregelen.</p>						

Het tijdelijk bevrozen van de ingeboekte besparingen van de dossiers met instemming en het vervallen van de aanvullende besparingen uit het regeerakkoord voor 2024 resulteren in incidentele voordelen bij de algemene uitkering in 2024 en 2025 van respectievelijk 385.800 euro en 400.100 euro.

5. Algemene uitkering uit het gemeentefonds (hervormingsagenda Jeugd: besparingen dossiers met overeenstemming)

Tegenover de hiervoor genoemde voordeel is er voor 2024 sprake van een incidenteel nadeel van 200.000 euro door het niet (hoeven) invullen van een besparing op onze lasten voor de jeugdzorg in 2024.

De dossiers met bezuinigingen en aftrekposten waar overeenstemming over is hebben we nog niet als besparingen in onze begroting verwerkt. Dit levert voor ons naar verwachting een besparing op oplopend van 763.000 euro in 2023 tot 2.076.000 euro vanaf 2027.

6. Algemene uitkering stelpost BTW Compensatiefonds (BCF)

Het BCF-plafond bedraagt € 3,6 miljard voor gemeenten in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. De laatste jaren blijven de declaraties onder het plafond. Voor 2021 was er landelijk sprake van een afrekening van ruim 336 miljoen euro. De provinciaal toezichthouders hebben aangegeven dat gemeenten het aandeel in deze afrekening structureel mogen ramen. Tot op heden hebben we dit voor 50 procent geraamd, maar achten het reëel om dit op te hogen naar 75 procent.

7. Meicirculaire 2023

De meicirculaire 2023 geeft een vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. Deze circulaire geeft de actualisatie weer van het accres op basis van de voorjaarsnota 2023 en de structurele rijksbijdrage vanaf 2027. We zien voor de jaren 2023 en 2024 een kleine daling en vanaf 2025 een kleine stijging van het gemeentefonds. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar bijlage 2 van deze bestuursrapportage.

Budgetneutrale aanpassingen

Restantbudgetten 2022 ten laste van reserves

In de begroting 2022 waren een aantal aanvendingen aan de reserves geraamd voor in 2022 uit te voeren activiteiten. Deze zijn niet allemaal uitgevoerd en doorgeschoven naar 2023. Hiervoor is het noodzakelijk om deze lasten voor 2023 te ramen en te dekken uit de aanwezige reserves. Voorgesteld wordt om onderstaande restantbudgetten 2022 te onttrekken uit de reserves:

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	
Aanwendigen reserves	2023
<i>Algemene reserve</i>	
Harmonisatie 2022 2. Uitvoering economisch beleid	40.000
Vorbereidingskrediet Beesd Noord-Garstkampen	40.977
Vorbereidingskrediet Flexwoningen Tricht en Opijnen	100.000
Restantbudget 2021 Vorbereidingskred Herontwikkeling Leijenburgplein	14.188
Restantbudget 2021 Omvorming - Bomen en groen (inclusief klimaatadaptatie)	4.879.951
Restantbudget 2021 Fietspad Waalbrug	49.765
 <i>Bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen</i>	
Resultaatbestemming 2021 Afkoop Prorail onderhoud geluidschermen	100.000
Resultaatbestemming 2021 Fietsenstalling station	730.535
Resultaatbestemming 2021 Parkeeronderzoek	15.000
Eerste bestuursrapportage 2023 West Betuwe	52

Aanwendigen reserves	2023
Resultaatbestemming 2021 Digitalisering verkeer	30.000
Resultaatbestemming 2021 Differentiatie toeristenbelasting	10.000
Resultaatbestemming 2021 Kerkervisie	74.000
Resultaatbestemming 2021 Linge bereikbaar	27.508
Resultaatbestemming 2021 Wet Inburgering	245.000
Resultaatbestemming 2021 Beschermd wonen	131.500
Resultaatbestemming 2021 Dak- en thuisloosheid	41.000
Resultaatbestemming 2021 Energietransitie	130.387
Resultaatbestemming 2021 Implementatie VV taken ODR	241.760
Resultaatbestemming 2021 Omgevingswet	714.420
Resultaatbestemming 2021 Decemercirculaire 2021 POK-gelden	219.500
Resultaatbestemming 2021 Decemercirculaire 2021 Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	28.250
Resultaatbestemming 2021 Decemercirculaire 2021 Mantelzorgbeleid	21.582
<i>Bestemmingsreserve Precariobelasting</i>	
Restantbudget 2021 Verkeersontsluiting Geldermalsen-Oost/N327	1.422.487
<i>Bestemmingsreserve Watergangen</i>	
Implementatiebudget beheerplan Watergangen	75.537
Totaal	9.383.347

OR budget structureel naar BR Flexibele Kern

Vanwege de oprichting van de Flexibele Kern storten we het structurele OR-budget, bedoeld voor het vervangen van werkzaamheden voor OR-leden, in de bestemmingsreserve Flexibele Kern. Hierdoor kunnen de vervangende werkzaamheden door de Flexibele Kern worden ingevuld.

Portokosten toevoegen aan BR verkiezingen

Het budget portokosten voor de verkiezingen voegen we toe aan de betreffende bestemmingsreserve omdat de verkiezingen niet elk jaar gehouden worden. Zo blijft inzichtelijk wat de porto-kosten zijn hiervan.

Overzetten budget cameratoezicht naar veiligheidsbeleid

Overzetten budget binnen taakveld Openbare orde en veiligheid, van FCL: 6120150 / ECL: U 43200 naar FCL 6120100 / ECL U 38400. Dit betreft 30.000 euro. Per saldo dus geen voor- of nadeel. Dit bedrag wordt met ingang van 2024 meegenomen bij de aanpak van ondermijning.

Gelders Winterfonds

Vanuit de provincie Gelderland is een subsidie ontvangen om maatschappelijke-, publieke- en sportvoorzieningen en dat deel van het Gelders bedrijfsleven, in het bijzonder het MKB, dat door de sterk gestegen energieprijzen in de problemen dreigt te geraken, bij te staan (Gelders Winterfonds).

De gemeente West Betuwe heeft hiervoor 247.220 euro ontvangen; 200.000 euro voor subsidies aan maatschappelijke accommodaties en 47.220 euro dat ingezet gaat worden voor het MKB.

Renovaties sportterreinen

Overeenkomstig het duurzaam meerjaren onderhouds plan (DMOP) worden jaarlijks sportvelden gerenoveerd. In 2023 worden in de zomerstop de volgende sportvelden gerenoveerd:

- vv Asperen, renovatie en aanleg kunstgrasveld
- DSS'14, topplaagrenovatie en beachveld
- vv Haften, aanleg kunstgrasveld
- vv Heukelum, renovatie
- vv Ophemert, renovatie en drainage
- vv Tricht, 2 maal topplaagrenovatie
- Animo, beachveld

De totale investering bedraagt 1.853.000 euro en de afschrijvingslasten van 119.000 euro worden overeenkomstig de kadernota harmonisatie beweeg- en sportbeleid 2022-2026 gedekt uit de bestemmingsreserve dekking afschrijvingslasten sportterreinen.

Structurele subsidie speelruimten

Met ingang van 2023 worden overeenkomstig het amendement bij het vaststellen van de Kadernota Speelruimtebeleid 2022-2026 de subsidies beheer en onderhoud speelruimten opgehoogd met 72.000 euro. Dit bedrag wordt gedekt uit de Bestemmingsreserve Speelvoorzieningen.

Subsidieprogramma Sociaal Maatschappelijke Diensten 2023

Het subsidieprogramma Sociaal Maatschappelijke Diensten 2023 is vastgesteld. De financiële mutaties zijn opgevangen binnen bestaande budgetten.

Armoedebestrijding

In de gemeenteraad van 8 november 2022 is 345.000 euro incidenteel beschikbaar gesteld voor 2023 voor armoede bestrijding. Overeenkomstig het Plan van Aanpak armoedebestrijding worden deze middelen ingezet.

Inkoop

De taakstelling op inkoop is gerealiseerd en volledig doorgevoerd in onze begroting.

Beheerskosten Heuffterrein Vuren

De kosten voor jaarlijks beheer en onderhoud van (struin)paden en voorzieningen (vlonder en uitkijkpunt) die onderdeel uitmaken van het recreatief medegebruik van het Heuffterrein in Vuren bedragen 13.000 euro. Deze kunnen ten laste van de stelpost areaaluitbreiding gebracht worden (vanaf 2026). Onderscheid valt te maken in een bijdrage van 6.000 euro voor beheer en onderhoud van de struinpaden en een bijdrage van 7.000 euro voor beheer en onderhoud van de halfverharding, vlonder en het uitkijkpunt.

Met deze bijdrage is het toekomstig beheer van het recreatief medegebruik van het gebied, het gemeentelijke belang van de herinrichtingsopgave op het Heuffterrein geborgd. De huidige eigenaar van het terrein en Waterschap Rivierenland dragen financieel bij aan de realisatie en het beheer en onderhoud van de andere onderdelen van de herinrichtingsopgave.

Avri- beheer openbare ruimte

De bijdrage aan de Avri voor de IBOR taken zijn in de begroting verdeeld over een aantal programma's; straatreiniging/onkruidbestrijding in Programma 3 en openbaar groen in Programma 6. Door de ervaringen van de afgelopen jaren is steeds meer zicht op de werkelijke toedeling van de kosten aan de verschillende disciplines. Onze begroting wordt jaarlijks op basis van de werkbegroting bijgesteld. De dienstverleningsovereenkomst 2023 laat een voordeel van 6.750 euro zien ten opzichte van de begroting en komt ten gunste van de stelpost prijsstijgingen.

Areaal uitbreiding openbaar groen

Het groenareaal is toegenomen door de verdere uitbreiding van De Plantage, het centrum/jachthaven, uitbreidingen in diverse kernen, monument Heukelum, buurtpark Tricht. Het betreft 200 bomen, 1.030 m² beplanting, 740 m¹ haag en 10.400 m² gras. De structurele onderhoudskosten hiervoor bedragen 37.200 euro en moeten worden toegevoegd aan de post onderhoud openbaar groen (32.300 euro) en onderhoud bomen (4.900 euro). Dit bedrag ten laste brengen van de post areaaluitbreiding.

ODR: Handhaving C labels

Vanuit de algemene uitkering ontvangt de gemeente 7.476 euro voor de jaren 2023-2025 voor het handhaven van kantoren met een c-label. Dit wordt uitgevoerd door de OmgevingsDienst Rivierenland.

Programmaplan duurzaamheid

In 2022 is het programmaplan duurzaamheid 2022-2025 vastgesteld. Dekking hiervoor is gevonden binnen een tweetal incidentele budgetten. Voorgesteld wordt om voor het meerjarig plan de bestemmingsreserve Programmaplan Duurzaamheid in te stellen en de incidentele budgetten van 1.079.885 euro hieraan toe te voegen

- vanuit de reserve duurzaamheid 766.006 euro
- vanuit de Meicirculaire 2022 uitvoeringskosten klimaatakkoord 313.879 euro

Reserve duurzaamheid

Voorgesteld wordt om het incidenteel budget van energietransitie ad 130.000 euro toe te voegen aan de reserve duurzaamheid.

Uitvoeringsgelden klimaatakkoord

Vanaf 2023 ontvangt de gemeente jaarlijks een Rijksbijdrage uit het Klimaatakkoord 2019. Deze Rijksbijdrage is primair bestemd voor de uitvoeringslasten van de gemeente. De gemeente heeft de mogelijkheid deze middelen meerjarig in te zetten. Niet bestede middelen in de periode 2023 - 2025 kunnen in 2026 teruggevorderd worden door het Rijk. Verantwoording aan het Rijk vindt plaats via de zogenoemde SiSa. Voor de jaren 2023-2025 gaat het om ruim 850.000 euro per jaar. Om op langere termijn zekerheid over de middelen te bieden, zal zo snel mogelijk een wettelijke regeling worden opgesteld voor het uitkeren van de middelen voor 2026 t/m 2030. Inhuur betekent meer kosten en dit budget vinden we in de extra legesopbrengsten, t.o.v. de begrote opbrengsten. Deze mutatie verloopt budgetneutraal.

Kuipershof 2

In het kader van de uitvoering van het project (T)huisvesting is aanvullend onderzoek gedaan naar de kwaliteit en toekomstbestendigheid van het dak, mede in het licht van het feit dat het gehele dak wordt voorzien PV-panelen. Uit dit onderzoek bleek dat het gewenst is het dak geheel te renoveren. Vooruitlopend op een te actualiseren beheerplan hebben we -gehoord de Klankbordgroep (T)huisvesting van de Raad- besloten reeds nu in te stemmen met deze investering. Het gaat hier om een voorfinanciering. Met de renovatie van het dak is een investering gemoeid van 550.000 euro; daarnaast zijn er bijkomende kosten als gevolg van het (alsnog) verwijderen en herplaatsen van de bestaande PV-panelen, afgerond € 40.000.

Bij deze renovatie wordt tevens de bliksembeveiliging aangepast aan de aanvullende eisen van de verzekering, kosten € 50.000. De totaalkosten bedragen 640.000 euro. Deze kosten brengen wij -conform de vigerende systematiek- ten laste van de Bestemmingsreserve onderhoud gebouwen.

Deze reserve wordt jaarlijks 'gevoed' vanuit de reguliere begrotingssystematiek.

Wij actualiseren in 2025 het Meerjaren Onderhoudsprogramma in het licht van de actualisatie van het beheerplan gebouwen. Onderdeel van dat programma zijn de financiële effecten van het gerenoveerde gemeentehuis. Mochten de bestaande exploitatiebudgetten op dat moment ontoereikend blijken te zijn, dan zullen we uw raad daartoe een aanvullend voorstel voorleggen.

Gemeentelijke objecten

In juni plaatsen we een nieuwe openbare watertappunt (Join the pipe) in Rumpt op verzoek van een leefbaarheidsinitiatief vanuit het dorp. Voor levering en planmatig onderhoud van deze watertappunt zijn contracten afgesloten. Hiervoor het budget verhogen met 300 euro voor 2023 (half jaar) en vanaf 2024 met 600 euro structureel ten laste van de stelpost areaal uitbreiding.

Organisatiekosten

Tot en met april zijn er interne besluiten genomen met betrekking tot inhuur en personeel.

Deze wijziging is budgetneutraal. De kosten worden gedekt vanuit bestaande budgetten waaronder reserves en extra opbrengsten omdat deze werkzaamheden hieraan gelieerd zijn. Dit betreft de volgende onttrekkingen uit onderstaande reserves en extra opbrengsten:

- bestemmingsreserve Rondweg Waardenburg 71.440 euro
- bestemmingsreserve Flexibele kern personeel 192.589 euro
- bestemmingsreserve Fusie 137.562 euro
- bestemmingsreserve Civiele Kunstwerken 45.600 euro
- bestemmingsreserve Kernenbeleid 30.000 euro
- bestemmingsreserve Kerngericht werken 54.910 euro
- extra legesopbrengst nutsbedrijven 104.512 euro
- verkoop gronden 65.618 euro
- verkoop gemeentelijk vastgoed 118.200 euro

4. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voornaamste wijzigingen in de risico's 2022 ten opzichte van de begroting:

Onderwerp	Ontwikkelingen	Bedrag in €
Beginstand jaarrekening 2022		27.586.000
Risico niet realiseren taakstelling SD	De verwachting is nog steeds dat van de structurele taakstelling 1 miljoen euro zonder aanpassing van het beleid niet haalbaar is. Bij de jaarrekening telde dit bedrag niet door omdat er nog een bestemmingsreserve SD was, maar die wordt dit jaar grotendeels opgemaakt. We schatten de kans hoog op 70%	700.000
Stand risicoprofiel 1e bestuursrapportage 2023		28.286.000

5. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (technische wijzigingen)

Verlenging Waterrioleringsplan (WRP) 2019-2023

In de tweede bestuursrapportage 2022 is het uitstel van het Waterrioleringsplan (WRP) 2019 t/m 2023 met 1 jaar naar 2024 aangekondigd. Het huidige waterrioleringsplan (WRP) loopt van 2019 t/m 2023.

- Medio 2023 t/m 2024 starten we volgens planning met het opstellen van een nieuw WRP 2025 t/m 2029.

Jaarlijks wordt het Kostendekkingsplan doorgerekend door een ingenieursbureau en hierbij zijn ook de komende planjaren geactualiseerd.

6. Bijlagen

6.1. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Kortetermijnagenda Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

(Als onderdeel van IHP 2021 – 2032)

Projecten

Nieuwbouw Brede school Spijk

Uitvoering is in volle gang en in mei 2023 is het gebouw en schoolterrein gereed. Daarna zal er een feestelijke opening plaats vinden waarbij ook de nieuw straatnaam bekend wordt gemaakt.

Nieuwbouw Integraal Kindcentrum BinnensteBuiten (Tricht)

De samenwerkende partners werken nu onder de naam IKC BinnensteBuiten Het projectvoorstel is door de raad vastgesteld en het definitief budget is daarmee toegekend. Het project bevindt zich in de bouwvoorbereidingsfase. De aanbestedingen voor sloop, nieuwbouw en tijdelijke huisvesting zijn gestart. De ambitie is om in het schooljaar 2024-2025 het IKC in gebruik te nemen.

Nieuwbouw Integraal Kindcentrum Geldermalsen

Het IKC gaat onderdak bieden aan OBS Jan Harmenshof, CBS Oranje Nassau, Chapeau Kinderwerk en vervangt de huidige gymzaal aan de Oranje Nassaustraat. Het project bevindt in de afronding van de voorontwerpfase. Het voorontwerp is aan de ouders en de omwonenden gepresenteerd. Er waren veel positieve reacties op het ontwerp. Zoals bij elk project is aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid tijdens halen en brengen van de kinderen en de overlast die hiermee gepaard gaat.

Managementsturing indicatie

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Nieuwbouw Brede School Beesd

De brede school gaat onderdak bieden aan de St. Antoniuschool, De Lingelaar, KAKA kinderopvang en de bibliotheek. Het project bevindt in de afronding van de voorontwerpfase. Het voorontwerp is aan de ouders en de omwonenden gepresenteerd. Het ontwerp van het gebouw is met enthousiasme ontvangen. Zoals bij elk project is aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid tijdens halen en brengen van de kinderen en de overlast die hiermee gepaard gaat.

Renovatie CBS Morgenster (Geldermalsen)

Het schoolbestuur is bouwheer en de renovatie is in fases opgedeeld. Er is al veel werk verricht om het gebouw naar de hedendaagse eisen te brengen. Waaronder voldoen aan de Frisse scholen Klasse B op gebied van ventilatie. De verwachting is dat na komende zomervakantie de renovatie geheel gereed is.

Verduurzaming Rehobothschool (Laan v Leeuwenstein, Geldermalsen)

Voor de locatie aan de Laan van Leeuwenstein heeft de Rehobothschool een verduurzamingsplan laten maken waaruit blijkt welke ingrepen aan het gebouw mogelijk zijn. Deze maatregelen worden gefaseerd in 2022 en 2023 uitgevoerd.

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Verbetering ventilatie OBS Rietschoof (Opijnen)

Het schoolbestuur heeft een plan gemaakt en heeft met de marktpartijen de maatregelen uitgewerkt en de uitvoering is gestart. De verwachting is dat in de zomervakantie de werkzaamheden gereed zijn.

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Verbetering ventilatie OBS De Weardenburght (Waardenburg)

Het schoolbestuur heeft een plan gemaakt en heeft met de marktpartijen de maatregelen uitgewerkt en de uitvoering vindt plaats in 2023 en is voor het einde van het jaar gereed.

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Verbetering ventilatie IKC De Stek (Est)

Het schoolbestuur heeft een plan gemaakt en heeft met marktpartijen de maatregelen uitgewerkt en de uitvoering vindt plaats in 2023 en is voor het einde van het jaar gereed.

Overzicht GOTIK	
Geld	●
Organisatie	●
Tijd	●
Informatie / Communicatie	●
Kwaliteit	●

Renovatie/ verduurzaming Rehobothschool (Anjerstraat, Geldermalsen)

Het schoolbestuur heeft in eigen beheer de renovatie en verduurzaming uitgevoerd. De school is verduurzaamd en voldoet aan de hedendaagse eisen op gebied van ventilatie en kan weer tientallen jaren mee.

Afgerond

Verbetering binnenklimaat & verduurzaming De Schakel & Mr. Aafjesschool. (Meteren)

Project is afgerond. Het gebouw is gasloos geworden en wekt alle benodigde energie zelf op.

Afgerond

Verbetering binnenklimaat & verduurzaming OBS Pr. Willem Alexanderschool (Ophemert)

Het schoolgebouw is voorzien van een ventilatiesysteem dat voldoet aan Frisse scholen Klasse B. Tevens is met een hybride verwarmingssysteem het gasverbruik met 90% gereduceerd. Er is ook LED verlichting gemonteerd en de benodigde stroom wordt met zonnepanelen opgewerkt.

Afgerond**Verbetering ventilatie CBS Freule van Pallandt (Neerijnen)**

Het schoolgebouw is voorzien van een ventilatiesysteem dat voldoet aan Frisse scholen Klasse B. Het schoolbestuur heeft uit eigen middelen ook een extra verduurzamingslag gemaakt in afwachting van renovatie of nieuwbouw in de langetermijnagenda van het IHP.

Afgerond**Verbetering binnenklimaat & verduurzaming CBS De Kievitsheuvel (Hellouw)**

Het schoolgebouw is voorzien van een ventilatiesysteem dat voldoet aan Frisse scholen Klasse B. Tevens is met een hybride verwarmingssysteem het gasverbruik met 90% gereduceerd. Er is ook LED verlichting gemonteerd en de benodigde stroom wordt met zonnepanelen opgewerkt.

Afgerond**Verbetering binnenklimaat & verduurzaming De Springplank (Rumpt)**

Project is afgerond. Het gebouw is gasloos geworden en wekt alle benodigde energie zelf op.

Afgerond**Verbetering binnenklimaat & verduurzaming Eben Hazerschool, (Waardenburg)**

Project is afgerond. Het gebouw is gasloos geworden en wekt alle benodigde energie zelf op.

Afgerond**Verbetering binnenklimaat & verduurzaming CBS Klingelenburg, (Tuil)**

Het gebouw is nu ook voorzien van energiezuinige LED verlichting.

Afgerond**Nieuwbouw Kindcentrum De Plantage (Meteren)**

Het kindcentrum is in gebruik sinds schooljaar 2021/2022 en huisvest naast de school ook peuteropvang, buitenschoolse opvang en een gymzaal. Het gebouw is gasloos en energieneutraal.

Afgerond

Leeswijzer

Initiatiefase

Samen met de betrokken partners werken aan o.a. visie,- ideevorming, uitgangspunten formuleren.

Definitiefase

Het verder uitwerken (definiëren) van het project en de totale opgave op het gebied van de inhoud. O.a. (technisch)Programma van Eisen.

Ontwerfase

In deze fase zal het ontwerpteam gevormd worden en adviseurs betrokken worden om tot een technische uitwerking van het project te komen.

Bouwvoorbereidingsfase

Deze fase bestaat uit de voorbereiding voor vergunningen, maar ook uit de aanbesteding van het werk om een geschikte aannemer te vinden.

Uitvoeringsfase

Als alle voorbereidingen zijn getroffen, kan er gestart worden met de daadwerkelijke fysieke realisatie van het project.

Nazorgfase

Na realisatie is nazorg nodig, in deze fase wordt o.a. een goede overdracht georganiseerd.

Uitleg kleuren

6.2. Toelichting Meicirculaire 2023

6.2.1. Samenvatting financiële effecten Meicirculaire 2023 voor West Betuwe

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaires. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De meicirculaire 2023 is volgens planning op 31 mei verschenen. Deze circulaire bevat informatie over de actualisatie van het accres op basis van de Voorjaarsnota 2023 en een structurele rijksbijdrage vanaf 2027. Met behulp van de applicatie LIAS PAUW van Inergy en de door ons verzamelde en geëxtrapoleerde gegevens is de circulaire voor West Betuwe doorgerekend. De effecten hiervan zijn als volgt:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
Stand algemene uitkering voor Meicirculaire 2023	83.980	89.855	90.431	84.885	84.291
Stand OZB-opbrengsten voor Meicirculaire 2023	14.976	15.638	15.698	15.757	15.816
Stand AU GF en OZB voor Meicirculaire 2023	98.956	105.494	106.129	100.642	100.107
Stand algemene uitkering bij Meicirculaire 2023	84.241	90.136	91.041	84.301	83.837
Stand OZB-opbrengsten bij Meicirculaire 2023	14.976	15.637	15.694	15.752	15.809
Stand AU GF en OZB bij Meicirculaire 2023	99.217	105.773	106.735	100.053	99.647
Bruto mutatie opbrengsten Meicirculaire 2023	261	279	606	-589	-460

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
<i>Effect op begrotingsjaar</i>	2023	2024	2025	2026	2027
Bruto mutatie algemene uitkering	261	281	610	-584	-453
Netto mutatie onroerende zaakbelastingen	0	-2	-3	-5	-7
Bruto mutatie opbrengsten bij Meicirculaire 2023	261	279	606	-589	-460
Oormerken prijsontwikkelingen	-139	-580	-467	259	432
Oormerken areaalontwikkelingen	0	0	0	0	0
Oormerken taakmutaties	-188	201	-5	529	334
Totaal netto effect Meicirculaire 2023	-66	-100	134	199	307

Bedragen x 1.000 euro

Opbouw effect	2023	2024	2025	2026	2027
1. Hoeveelheidsverschillen/ ontwikkeling uitkeringsbasis	6	12	81	-17	-47
2. Netto accresontwikkeling	0	0	0	0	0
3. Afrekening BCF-plafond 2022	-7	0	0	0	0
4. Stelpost BCF-plafond	-15	-15	-15	-15	-15
5. Extra gelden Jeugdzorg/hogere besparingen Jeugdzorg	0	-43	-115	116	95
6. Integraal zorgakkoord (compensatie hogere lasten Wmo)	0	0	227	219	216
7. Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-22	0	0	0	0
8. Lagere rijksbijdrage WSW/beschutwerk t.o.v. aanneme Werkzaak	0	-159	-163	-164	-167
9. Financieringssystematiek	0	0	0	0	42
10. Overige ontwikkelingen (o.a. afronding)	-28	105	118	60	183
Totaal netto effect Meicirculaire 2023	-66	-100	134	199	307

Toelichting op de verschillen

1. Hoeveelheidsverschillen/ontwikkeling (landelijke) uitkeringsbasis

Naast de mutaties in de algemene uitkering die worden veroorzaakt door wijzigingen in de maatstafgewichten en de wegingsfactoren als gevolg van beleidsmatige maatregelen, wordt een deel van de mutatie veroorzaakt door mutaties in de basisgegevens (maatstaven). Dit zijn zowel de lokale en landelijke ontwikkelingen. Het gaat hier per saldo om kleine afwijkingen.

2. Accresontwikkeling

In deze circulaire zijn de nieuwe accresramingen opgenomen voor het jaar 2023 en verder, berekend conform de systematiek zoals deze is vastgesteld in het coalitieakkoord en de daaruit volgende Startnota. Voor 2022 tot en met 2025 wordt de bestaande normeringssystematiek (nog) toegepast. Dit is de zogenaamde "samen de trap op en samen de trap af" methode waarbij de omvang van het gemeentefonds groeit c.q. krimpt in dezelfde mate als de rijksuitgaven zich ontwikkelen. In afwijking van deze systematiek heeft het kabinet, in overleg met de VNG, besloten om het accres te splitsen in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Hierbij is het volumedeel vastgezet op het niveau van de Voorjaarsnota 2022 en zal dus niet wijzigen voor de jaren 2022 tot en met 2025. Wel zal het nominale deel worden aangepast voor loon- en prijsontwikkelingen. Voor 2026 e.v. heeft het kabinet in het coalitieakkoord éézijdig besloten om een nieuwe systematiek in te voeren, nl. alleen nog maar een compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Gemeenten krijgen dus geen compensatie meer voor volume-toename. Stijgende lasten voor bijvoorbeeld de Wmo als gevolg van vergrijzing worden dus niet meer gecompenseerd

en moeten de gemeenten maar dekken uit de loon- en prijscompensatie. De netto besteedbare omvang van het gemeentefonds neemt hierdoor dus af. Vanaf 2026 is het accres vastgezet op een plus van € 840 miljoen bovenop de stand van de septembercirculaire 2021. Over dat bedrag vindt nog wel een indexatie plaats voor loon- en prijsontwikkelingen. Vanaf 2027 zou er dus volgens het coalitieakkoord geen volume-acres meer worden toegekend. Inmiddels is er besloten om het gemeentefonds te laten meegroeien met de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Maar volgens de gemeenten stijgen de kosten van met name de zorg veel harder dan het bbp – en precies het sociale domein vormt een groot, zo niet het grootste, deel van de gemeentebegroting. Een stijgende zorgvraag kunnen gemeenten daardoor niet opvangen.

3. Afrekening BCF-plafond 2022

Het BCF-plafond bedraagt voor gemeenten € 3,7 miljard in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Het plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage, maar door de bevriezing van het accres in 2022 tot en met 2025 is het plafond in die jaren ook gefixeerd. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening. In de septembercirculaire 2022 is een voorschot voor het jaar 2022 van € 320,9 miljoen verstrekt. Gemeenten hebben iets meer gedeclareerd bij het BCF, waardoor de ruimte onder het plafond voor 2022 € 318,0 miljoen bedraagt. Hierdoor bedraagt de afrekening voor het jaar 2022 van € 2,9 miljoen. In deze circulaire vindt de afrekening plaats in 2023 als incidentele onttrekking.

4. Stelpost BCF-plafond 2023 e.v.

De afrekening van het BCF-plafond 2022 heeft ook structurele gevolgen. Voor de begroting 2023 en 2024 met bijbehorende meerjarenraming mag de raming maximaal gelijk zijn aan de afrekening van 2022, een macro bedrag van € 318 miljoen in alle jaren. De provinciaal toezichthouders adviseren om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel. Om deze reden ramen we deze stelpost voor 75%. Ten opzichte van de eerste bestuursrapportage 2023 is dit € 15.000 lager (€ 560.000 in plaats van € 575.000).

5. Extra gelden Jeugdzorg/hogere besparingsmogelijkheden jeugdzorg

Gemeenten en Rijk hebben een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Onderstaande tekst over de beschikbaarstelling van extra middelen en de verdeling is onder voorbehoud van de omzetting van het principeakkoord in een definitief akkoord op het geheel van de Hervormingsagenda. In totaal wordt € 1,45 miljard in 2024 en € 954 miljoen in 2025 voor jeugdzorg beschikbaar gesteld, waarvan een deel (€ 91 miljoen in 2024 en € 95 miljoen in 2025) via de begroting van het ministerie van VWS. In totaal wordt dan ook € 1,36 miljard in 2024 en € 859 miljoen in 2025 aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd. In de rijksbegroting zijn middelen gereserveerd voor 2026 en verder. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. Net als voor de middelen in 2024 en 2025 geldt dat deze beschikbaar worden gesteld aan gemeenten met uitzondering van de investeringen waarvan is afgesproken deze door het Rijk worden gedaan. In aanvulling hierop verzacht het kabinet het ingroeipad voor de besparingsopgave met € 285 miljoen (voor 2024 met € 89 miljoen en voor 2025 met € 196 miljoen) en laat daarnaast de extra besparing van € 100 miljoen in 2024 vervallen (de aanvullende besparing in het coalitieakkoord voor dat jaar). Ten opzichte van de inschattingen bij het opstellen van de eerste bestuursrapportage valt de

werkelijke compensatie iets lager uit door de hogere uitnamen ten behoeve van het ministerie van VWS. Vanaf 2026 verwachten we juist een iets hogere structurele bijdrage.

6. Integraal zorgakkoord

Het kabinet stelt structureel extra middelen (€ 110 miljoen) beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo.

7. Werkdrukverlaging Jeugdbescherming

Gezien de acute situatie - met de hoge werkdruk en wachtlijsten - in de jeugdbescherming is in overleg met de VNG besloten om voor het jaar 2023, eenmalig, € 10 miljoen aan het gemeentefonds te onttrekken voor de daling van de werkdruk. De middelen worden overgeheveld naar de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en daar toegevoegd aan het budget voor de subsidieregeling verlagen werkdruk gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering die op 6 maart jl. is gepubliceerd.

8. Lagere bijdrage WSW/beschermd werken t.o.v. ramingen begroting 2024 Werkzaak

De werkelijke compensatie via de integratieuitkering Participatie voor de WSW en beschermd werken vallen vanaf 2024 lager uit dan waar Werkzaak vanuit is gegaan in de aangeboden begroting 2024.

9. Nieuwe financieringsystematiek

Bij de septembercirculaire 2022 is aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringsystematiek. Dit bedrag komt vanaf 2027 structureel beschikbaar. Ons aandeel in deze bijdrage is in de begroting al structureel opgenomen vanaf 2026. Ten opzichte van de eerdere inschattingen is er sprake van een voordeel van respectievelijk € 42.000 en € 29.000 voor 2027 en 2028.

10. Overige ontwikkelingen

De post overige ontwikkelingen is een optelsom van (relatief) kleine zaken, zoals afrondingen.

6.2.2. Opschalingskorting (lagere apparaatskosten)

In het regeerakkoord van Rutte II is een opschalingskorting opgenomen die opliep van € 60 miljoen landelijk in 2015 tot € 975 miljoen vanaf 2025. In het kader van het coalitieakkoord Rutte IV is de geplande opschalingskorting gedurende de jaren 2023, 2024 en 2025 geschrapt. De bedragen die er bij horen zijn cumulatief € 400, € 535 en € 675 miljoen. Dat laatste bedrag wordt in 2026 alsnog gekort, zoals eerder al verwerkt in de circulaires en ook in onze begroting.

Nadelig effect voor West Betuwe

Ons structurele aandeel in deze landelijke korting van € 975 miljoen bedraagt ongeveer € 2,3 miljoen (dit is exclusief de gemiste accresgroei vanaf 2015).

6.2.3. Nieuwe financieringssystematiek

Tot en met 2025 wordt de bestaande normeringssystematiek (nog) toegepast. Dit is de zogenaamde “samen de trap op en samen de trap af” methode waarbij de omvang van het gemeentefonds groeit c.q. krimpt in dezelfde mate als de rijksuitgaven zich ontwikkelen. In het coalitieakkoord van Rutte IV is (éénzijdig) besloten deze systematiek vanaf 2026 stop te zetten. Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Dit bedrag is in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel opgenomen. Later dit jaar, in de septembercirculaire, wordt van dit bedrag nog een deel in het BTW-compensatiefonds (BCF) gestort. We schatten in dat hierdoor per saldo via de algemene uitkering € 924 miljoen beschikbaar blijft en € 76 miljoen aan het BTW-compensatiefonds wordt toegevoegd.

Het kabinet heeft besloten om het gemeentefonds voor de volume-ontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. In de meicirculaire 2023 is een beschrijving van de hoofdlijnen van een nieuwe financieringssysteematiek opgenomen. De nieuwe financieringssysteematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2023 een budget gereserveerd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028. In de meicirculaire 2023 is de nieuwe financieringssysteematiek nog niet verwerkt.

Bij de beantwoording door minister Kaag op vragen van de Tweede Kamer over de Voorjaarsnota 2023 zijn de volgende antwoorden gegeven (vragen 63 en 64):

- Het klopt dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) vanaf 2026 lager zijn dan wanneer deze waren geïndexeerd op basis van de huidige normeringssystematiek ‘trap-op-trap-af’. In het coalitieakkoord heeft het kabinet aangekondigd een nieuwe financieringssysteematiek voor medeoverheden voor de periode na 2025 uit te werken. Dit met als doel een stabiele(re) financiering en meer autonomie voor medeoverheden. De normeringssystematiek ‘trap-op-trap-of’ kent een (te) hoge mate van instabiliteit en een beperkte koppeling met de uitgavenontwikkeling bij gemeenten en provincies. Wel blijft van belang dat er een goede balans is tussen opgaven, taken en middelen. Als aanvulling op de nieuwe systeematiek komt de € 1,1 miljard die reeds bij de Miljoenennota 2023 beschikbaar is gesteld in 2026, vanaf 2027 structureel beschikbaar. Daarnaast worden de fondsen vanaf 2027 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. In het coalitieakkoord is opgenomen dat bij het uitwerken van een nieuwe financieringssysteematiek, de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. De komende periode wordt het overleg met de koepels (als vertegenwoordigers van de medeoverheden) voortgezet om verder vorm te geven aan dit voornemen van het kabinet. Het kabinet is ervan overtuigd dat gemeenten en provincies hiermee een stabiele, solide en duurzame financiële basis wordt geboden;

- Per saldo zou het gemeentefonds op basis van de huidig geraamde groei van rijksuitgaven circa € 1,9 miljard hoger zijn in 2026 en circa € 2,7 miljard hoger vanaf 2027 t.o.v. de Voorjaarsnota als de koppeling met de rijksuitgaven in deze jaren voorgezet zou worden. Deze inschatting is op basis van de huidig geraamde Rijksuitgaven. De ervaring uit het verleden is dat realisatie vaak lager uitvalt.

Accres Gemeentefonds in miljoenen	2023	2024	2025	2026	2027
Cumulatief accres Voorjaarsnota	2.946	5.673	8.214	7.391	8.440
Cumulatief accres o.b.v. trap op trap af	2.946	5.673	8.214	10.323	12.315
Subtotaal	0	0	0	-2.932	-3.875
Structureel € 1 miljard	0	0	0	1.000	1.000
Schatting bbp-indexatie Voorjaarsnota	0	0	0	0	150
Vershil landelijk	0	0	0	-1.932	-2.725

Nadelig effect voor West Betuwe

Als de bestaande systematiek van “trap-op-trap-af” zou zijn gehandhaafd, dan was de algemene uitkering in 2026 € 4,5 miljoen hoger geweest en vanaf 2027 structureel € 6,3 miljoen hoger. We ontvangen nu dus een lagere algemene uitkering van respectievelijk 5% en 7% ten opzichte van de oude systematiek.

6.2.4. Taakmutaties

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
Taakmutaties	2023	2024	2025	2026	2027
1. Stelpost Loon- en prijsontwikkelingen (LPO)	-139	-580	-467	259	432
2. Stelpost Areaalontwikkelingen	0	0	0	0	0
3. Financieringssysteematiek - deel BCF	0	0	0	0	-178
4. Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	-9	-10	-10	-9	-9
5. Flankerend beleid energiearmoede	-70	0	0	0	0
6. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	-56	0	0	0	0
7. Compensatieregeling Voogdij 18+	68	0	0	0	0
8. Voorschoolse educatie	-4	-2	-2	-2	-2
9. Wet Goed Verhuurderschap	-12	-0	-0	-1	-1
10. Leerlingenvervoer Oekraïne	-117	0	0	0	0
11. Taal voor ontheemden uit Oekraïne	-61	0	0	0	0
12. Maatschappelijke begeleiding	-40	0	0	0	0
13. Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP)	-3	0	0	0	0
14. Handhaving energielabel C kantoren	-3	-3	-3	1	1
15. Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	169	169	169	169	169
16. Voorschoolse voorziening peuters	2	2	2	2	2
17. Armoedebestrijding kinderen	0	7	7	7	7
18. Hogere rijksbijdrage WSW/beschutwerk	-52	0	0	0	0
19. Herinvoering eigen bijdrage WMO	0	0	-206	263	260
20. Hogere besparing Jeugdzorg (dossiers met overeenstemming)	0	37	37	38	24
21. Hogere besparing Jeugdzorg (aanv. maatregelen CA Rutte IV)	0	0	0	60	60
22. Overgangsrecht levenslang	0	0	0	0	0
Totaal netto effect meicirculaire 2023	-327	-379	-472	788	767

Toelichting op de taakmutaties > € 50.000

1. Nominale ontwikkelingen (loon- en prijsontwikkelingen)

Uit de toename (accres) van het gemeentefonds moeten ook de loon- en prijsontwikkelingen worden opgevangen. Deze ramen we binnen West Betuwe op een afzonderlijke stelpost. Deze zogeheten nominale ontwikkelingen zijn in deze circulaire toegenomen. Ten opzichte van de inschattingen bij de eerste bestuursrapportage 2023 vallen deze iets hoger uit. Door de lagere stand van het gemeentefonds vanaf 2026 vallen de nominale ontwikkelingen vanaf dat jaar iets lager uit.

3. Nieuwe financieringssysteematiek – BCF-deel

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteematiek heeft het kabinet € 1 miljard beschikbaar gesteld. Later dit jaar, in de septembercirculaire, wordt van dit bedrag nog een deel in het BTWcompensatiefonds (BCF) gestort. We schatten dat € 76 miljoen aan het BCF wordt toegevoegd (aandeel West Betuwe ongeveer € 178.000)

5. Flankerend beleid energiearmoede

Het kabinet stelt in totaal incidenteel € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag wordt in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand.

6. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet in 2023 in totaal € 118 miljoen beschikbaar gesteld. Van deze middelen wordt € 40 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuld-hulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede.

7. Compensatieregeling Voogdij 18+

De inventarisatie van de compensatieregeling 'Onderbreking financieringssysteematiek voogdij en 18+' over 2020 en 2021 kon, zoals in de decembercirculaire 2022 vermeld, niet tijdig worden afgerond. Het gereserveerde budget voor 2022 van € 30 miljoen is toen vrijgevallen ten gunste van de algemene uitkering. Daarbij is toen aangegeven dat in de meicirculaire 2023 de verrekening van de bedragen voor de compensatieregeling met de algemene uitkering zal plaatsvinden. Gelet op de hoogte van de goedgekeurde aanvragen en dat er twee jaren in één keer worden afgehandeld, is het bedrag verhoogd naar € 59,5 miljoen. Daartoe wordt nu € 29,5 miljoen overgeboekt van de algemene uitkering naar de integratie-uitkering. De verlaging die nu plaatsvindt wordt gecompenseerd door het bedrag dat we bij de decembercirculaire 2022 hebben gereserveerd.

10. Leerlingenvervoer Oekraïne

De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij gemaakt hebben en maken voor het vervoer van Oekraïners naar scholen. De decentralisatie-uitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023.

11. Taal voor ontheemden uit Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Dit is wel noodzakelijk om een hogere arbeidsparticipatie te realiseren. De gemeenten ontvangen in 2023 € 15 miljoen om het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassenen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren.

15. Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches

Op 8 februari 2023 is de Regeling specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK-SGCS, ook wel 'brede SPUK') gepubliceerd. Voor de bestaande Brede Regeling Combinatiefuncties betekent dit een wijziging van het type uitkering van een decentralisatie uitkering in het gemeentefonds naar een specifieke uitkering. Vanwege deze wijziging is in de meicirculaire 2023 de Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches met ingang van uitkeringsjaar 2023 en verder komen te vervallen. De inkomensoverdracht vindt tenslotte niet meer plaats via het gemeentefonds, maar zal via de specifieke uitkering plaatsvinden.

18. Hogere rijksbijdrage WSW/beschutwerk

De werkelijke compensatie via de integratieuitkering Participatie voor de WSW en beschermd werken valt voor 2023 hoger uit dan de bestaande ramingen.

19. Herinvoering eigen bijdrage WMO

In het Coalitieakkoord was opgenomen dat dit kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De aanpassing zou vanaf 2025 leiden tot een taakstellende besparing van € 95 miljoen landelijk en een verlaging van de algemene uitkering vanaf 2025 met dit bedrag.

Deze maatregel wordt teruggedraaid en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd (geraamde opbrengst (en korting) € 225 miljoen vanaf 2026). Daarbij is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo.

6.2.5 Uitgebreide analyse/toelichting

Accressen

Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. In de meicirculaire 2023 zijn de LPO-accessen voor de jaren 2023 tot en met 2027 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren.

De index voor loon-prijzontwikkeling geschiedt op basis van de CPB-raming van de loonvoet sector overheid, index materiele overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen. Hierbij wordt een verdeling van 60% loonontwikkeling, 20% consumptie en 20% investeringen aangehouden. We hebben die voor de jaren 2023 tot en met 2027 opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 1 Loon- en prijsstijging CEP 2023

Loon- en prijsstijging CEP 2023	Gewicht	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Loonvoet sector overheid	60%	4,3%	4,0%	5,2%	5,8%	4,8%	4,2%
Prijzen netto materiele consumptie	20%	5,1%	5,9%	3,9%	1,6%	1,6%	1,6%
Prijzen overheidsinvesteringen	20%	6,0%	4,8%	1,6%	1,9%	1,9%	1,9%
Totaal	100%	4,80%	4,54%	4,22%	4,18%	3,58%	3,22%

Vervolgens wordt de splitsing tussen volume accres en LPO-accessen in beeld gebracht in onderstaande tabel.

Tabel 2 Splitsing accres 2023 – 2027 in volume accres en LPO-accessen

Gemeentefonds stand meicirculaire 2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Accres in %	8,12%	7,51%	6,79%	-1,47%	3,22%	3,22%
LPO-accessen in %	4,54%	4,22%	4,18%	3,58%	3,22%	3,22%
Volume deel accres in %	3,58%	3,29%	2,61%	-5,05%	0,00%	0,00%

Opschalingskorting

De opschalingskorting wordt door gemeenten als zeer oneerlijk ervaren omdat het principe van herindelen van bovenaf opgelegd is. De opschalingskorting heeft de gemeenten in de jaren 2015 tot en met 2021 cumulatief al € 1,5 miljard gekost en daarnaast € 150 miljoen als gemist accres over de opschalingskorting. De oploop van de opschalingskorting is geschrapt voor de duur van de kabinetsperiode. Het betreft een reeks die oploopt van € 400 miljoen in 2023 naar € 675 miljoen in 2025. Eerder was de oploop van de opschalingskorting al bevroren voor de jaren 2020 tot en met 2022. Dit betekent dat de stand van de opschalingskorting zoals bereikt in 2019 (€ 300 miljoen) wordt bevroren tot en met 2025. Incidenteel wil zeggen dat de korting in de

betreffende jaren wordt teruggeboekt, maar de reeks eindigt wel in een korting van € 975 cumulatief vanaf 2026. In de meicirculaire 2023 wordt de kortingsreeks uit de meicirculaire 2022 nog steeds gehandhaafd.

6.2.6. Procesmelding Energietoeslag 2023

Voor 2023 is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan de mensen met een laag inkomen uit te keren om hen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, heeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid gegeven om € 500 miljoen hiervan al in 2022 uit te keren. De resterende € 875 miljoen zal in de septembercirculaire 2023 via een decentralisatie-uitkering worden verdeeld en niet via de algemene uitkering.